Poštni urad 9021 Celovec — Verlagspostamt 9021 Klagenfurt Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXII. Celovec, petek, 2. junij 1967 Štev. 22 (1305)

Deset let slovenske gimnazije v Celovcu

JUBILEJNE AKADEMIJE SE JE UDELEŽILO BLIZU 1500 LJUDI

Z veliko akademijo, na kateri se je zbralo blizu 1500 ljudi iz vseh predelov južne Koroške, smo koroški Slovenci minulo nedeljo obhajali desetletnico obstoja in delovanja slovenske gimnazije v Celovcu. Prireditve v Delavski zbornici so se udeležili tudi številni častni gostje, tako predsednik deželnega šolskega sveta deželni poslanec Josef Guttenbrunner kot osebni zastopnik deželnega glavarja, namestnik deželnega glavarja dr. Walter Weissmann, jugoslovanski generalni konzul Franc Pirkovič in konzul Željko Jeglič, vodja manjšinskega šolskega oddelka okrajni nadzornik Rudi Vouk z zastopniki šolske nadzorne oblasti ter predstavniki slovenskih narodnih, kulturnih in gospodarskih organizacij. V posebno lepem številu so bili zastopani seveda starši dijakov, prišli pa so tudi skoraj vsi dosedanji maturanti slovenske gimnazije.

Ravnatelj gimnazije dvorni svetnik dr. Joško Tischler je v svojem govoru naglasil pomen lastne srednje šole, ki smo si jo koroški Slovenci priborili pred desetimi leti. Spomnil je na uradno priznano zaostalost južne Koroške in dejal, da se ta zaostalost ne da popraviti s šilingi in subvencijami, marveč je treba zagotoviti vsestranski razvoj v kulturnem in gospodarskem pogledu. Ko je bila slovenska gimnazija pred desetimi leti ustanovljena kot poskusna šola, so določeni krogi v deželi videli v njej nezaželjenega nezakonskega otroka ter niso verjeli v njeno življenjsko sposobnost. Toda deset let njenega obstoja dokazuje, da slovenska gimnazija živi in se razvija; to morajo danes priznati tudi tisti, ki so nasprotovali njeni ustanovitvi. Zahvalil se je vsem, ki so kljub različnim nasprotovanjem skrbeli za razvoj šole, posebej je izrekel zahvalo dijaškim domovom, hkrati pa pozval starše, naj tudi v bodoče skrbijo za vzgojo svojih otrok.

Osebne pozdrave in čestitke deželnega glavarja je posredoval predsednik deželnega šolskega sveta dež. poslanec Josef Guttenbrunner, ki je prav tako spomnil, da so gotove sile nasprotovale ustanovitvi slovenske gimnazije. Toda deset let njenega obstoja in uspešnega razvoja upravičuje prepričanje, da bo še naprej služila vzgoji mladine v svojem posebnem svojstvu kot manjšinska šola, ki slovenski mladini omogoča polno udeležbo na kulturnih dobrinah lastnega naroda, hkrati pa jo vzgaja v zavestne državljane Avstrije. Posebej je ugotovil, da slovenska gimnazija še vedno nima lastnega poslopja, kar pomeni veliko obremenitev. Izjavil pa je, da bo v skupnem prizadevanju dežele in ministrstva v doglednem času uspelo napraviti korak naprej, ker je zdaj gradbeno zemljišče že dokončno izbrano in bo kmalu tudi kupljeno, tako da potem ne bo več ovir za začetek načrtovanja. Seveda ima Koroška na šolskem področju tudi še mnogo drugih potreb, vendar bo slovenska gimnazija med prvimi, ki bodo dobile novo poslopje.

Akademija je tudi letos obsegala pester kulturno-prosvetni in športni spored, o katerem pa obširneje poročamo na 3. strani današnje številke.

Razgovor o manjšinskih vprašanjih

Kakor je razvidno iz časopisnih objav, bodo na povabilo kanclerja Klausa v ponedeljek na Dunaju razgovori o vladnem osnutku za manjšinski zakon o uradnem jeziku v upravi. Koroška deželna vlada je kot predstavnike treh v vladi zastopanih strank imenovala za razgovore deželnega svetnika Schoberja (SPÖ), namestnika deželnega glavarja dr. Weissmanna (ÖVP) in deželnega svetnika dr. Knausa (FPÖ).

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je o tem osnutku izčrpno razpravljala že na zadnji seji obeh odborov ter je svoje stališče zastopala tudi na seji koordinacijskega odbora, kjer sta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev sklenili prejšnji teden objavljeno pismo zvezni vladi.

Bonn išče izhod iz zagate

Kakor smo v našem listu že poročali, je predsednik vzhodnonemške vlade Stoph po nedavnem kongresu enotne socialistične stranke dal pobudo za neposredne stike med vladnimi predstavniki obeh nemških držav. Ta njegov poziv je spravil bonske politike v zelo neprijeten položaj, iz katerega zdaj že dalj časa brez uspeha iščejo izhod.

Zahodnonemška vlada se mora zdaj namreč odločiti, ali sprejme pobudo iz Vzhodne Nemčije in tako tudi v dejanjih dokaže iskrenost svojih izjav o pripravljenosti na izboljšanje odnosov z Vzhodom, ali pa pobudo zavrne in s tem ponovno zapre vrata za skupno obravnavanje vprašanj, ki so važna za ves nemški narod.

Pri tem pa Bonnu niti ne gre samo za neposredni odgovor, ki ga bo moral dati na pobudo iz vzhodnega Berlina, marveč se je znašel v težavah tudi glede tega, kakšna naj bi bila formalna oblika odgovora. Slej ko prej se namreč Zahodna Nemčija izogiba vsemu, kar bi vzh. Berlin in druge države lahko razumele kot formalno priznavanje obstoja dveh nemških držav.

SEJA GLAVNEGA ODBORA SZDL SLOVENIJE:

Zavestna družbena skrb matičnega naroda

ZA ENAKOPRAVNOST IN USPEŠEN RAZVOJ ZAMEJSKIH SLOVENCEV

V Ljubljani je bilo v ponedeljek in torek zasedanje glavnega odbora in republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, katerega so se kot gostje udeležili tudi predstavniki koroških in primorskih Slovencev. Na seji so razpravljali o uresničevanju samoupravljanja na področju izobraževanja in vzgoje ter o letošnjih skupščinskih volitvah, sprejeli so statut SZDL Slovenije in izvolili organe nove republiške konference. Za novega predsednika republiške konference je bil izvoljen Janez Vipotnik, ki je takoj po končanem zasedanju sprejel na poseben razgovor zastopnike koroških in primorskih Slovencev.

Zasedanju je bilo predloženo obširno poročilo o delu glavnega odbora SZDL Slovenije in njegovih organov v zadnjem delovnem obdobju. Iz tega poročila je med drugim razvidno, da se je glavni odbor SZDL bavil tudi s položajem Slovencev v zamejstvu ter njihovimi napori za uspešen in trajen narodnostni razvoj, za lastne šole, uspešno kulturno in gospodarsko življenje, za takšno družbeno urejenost, v kateri bi vsaka narodna skupnost lahko enakopravno in polno zaživela. Slovencem izven državnih meja je bila zagotovljena **„zavestna družbena skrb matičnega naroda za njihove narodnostne probleme ter izražena podpora vsem naporom slovenskih manjšinskih organizacij — tudi neposrednemu sodelovanju narodnih manjšin v sosednjih državah — ki teže za tem, da bi kot subjekt aktivno sodelovale pri urejanju lastne narodnostne življenjske poti v državnih okvirih sosednih narodov".**

Poudarjena je bila potreba po enotnem nastopu manjšinskih organizacij, kadar gre za narodnostne težnje manjšine, ter po vključevanju pripadnikov manjšine v družbeno dogajanje države, v kateri živi. Ob koncu pa je poudarjeno načelo, da **„lahko predstavljajo samo resnično enakopravne in narodnostno zadovoljne narodnostne manjšine pomemben most zbliževanja narodov na meji ter so zato pomemben činitelj v naporih za vsestransko enakopravno in prijateljsko sodelovanje med sosednimi državami".**

Položaj na Srednjem vzhodu

povzroča zaskrbljenost v mednarodni javnosti

Najnovejša zaostritev odnosov med Izraelom na eni ter arabskimi deželami na drugi strani povzroča veliko zaskrbljenost v široki mednarodni javnosti. S problemom se je bavil tudi varnostni svet, ki pa v trenutnem položaju ni smatral za potrebno, da sprejme konkretne sklepe, marveč se je zadovoljil s pozivom neposredno prizadetim državam, naj se vzdržijo agresivnih dejanj, hkrati pa apeliral na velesile, naj opustijo vsako vmešavanje, ki bi položaj le še bolj zaostrilo.

V kolikor bodo taki pozivi, ki so jih objavili tudi že mnogi vodilni državniki, dejansko prispevali k ohranitvi miru, bo seveda pokazal šele nadaljnji razvoj. Za zdaj se vsekakor obe strani trudita, da bi bili čim bolj pripravljeni za »odločilni spopad«. Nadaljuje se množično zbiranje vojaških sil na obeh straneh in sprejeti so bili številni ukrepi za primer, da bi prišlo do oboroženega obračunavanja.

Med temi ukrepi pripisujejo poseben pomen sporazumu, ki sta ga te dni sklenili Jordanija in Zdr. arabska republika o skupni obrambi. Prav tako so zagotovile ZAR vsestransko podporo tudi ostale arabske dežele, medtem ko se Izrael še naprej trudi za podporo Amerike, ker je prepričan da brez take pomoči ne bi mogel tvegati spopada s svojimi sosedi.

EGS konferenca na vrhu:

De Gaulle še vedno nepopustljiv

Dva državna predsednika, predsedniki vlad in zunanji ministri vseh šest članic Evropske gospodarske skupnosti so v torek svojo rimsko konferenco na vrhu zapustili z mešanimi občutki. Torkova konferenca namreč ni prinesla soglasja, ki so ga predstavniki šestorice kazali pred desetimi leti, ko so podpisali takoimenovane rimske pogodbe o ustanovitvi EGS. Podobnega soglasja, ki je vladalo še v ponedeljek na slavnostni seji ob desetletnici podpisa teh pogodb, je bilo v torek konec. Konec mu je napravil francoski predsednik de Gaulle, ki je v minulih letih že večkrat prekrižal načrte šestorice.

Povod za razdor je dalo vprašanje pristopa Velike Britanije v Evropsko gospodarsko skupnost. De Gaulle je odklonil svoj pristanek na predlog, da bi EGS že v kratkem izdelala načrt za pogajanja z Veliko Britanijo, ki je pred kratkim stavila svoj predlog za vstop v EGS. Diskusija je bila o tem vprašanju tako ostra, da udeleženci kljub podaljšanju seje drugih vprašanj dnevnega reda niso mogli rešiti. V poučenih krogih menijo, da de Gaulle noče dati pristanka za začetek pogajanj, preden se ne bo 19. julija sestal z britanskim premierom Wilsonom.

Gladko je bil na tej seji sprejet le sklep, da se upravna telesa EGS, Euratom in Montan Union 1. julija združijo v skupno upravno telo. Toda ta skupni izvršni organ je ostal zaenkrat brez glave, ker sedanji predsednik komisije EGS, nemški diplomat Hallstein zaradi nasprotovanja Francije ne pride v poštev za predsednika skupne komisije. O osebi predsednika bodo razpravljali šele zunanji ministri EGS na svoji seji prihodnji torek, pri čemer je pričakovati, da bo tudi v tem pogledu prišlo do novih zapletljajev.

Vladna delegacija Furlanije-Julijske krajine na Koroškem

V petek in soboto minulega tedna je vladna delegacija Furlanije-Julijske krajine bivala na uradnem obisku na Koroškem. Delegacija, ki jo je vodil predsednik te koroške sosedne pokrajine, dr. Alfredo Berzanti, je s tem vrnila obisk koroški deželni vladi, katere delegacija je pod vodstvom deželnega glavarja Sime septembra 1965 bivala v Trstu. Po vladnih razgovorih v petek dopoldne je delegacija obiskala stolnico v Krki, Štalensko goro, gradbišča avtoceste, Beljak in Ankogel ter je v soboto popoldne preko Naßfelda zapustila Koroško.

Pri vladnih razgovorih v petek so bila predvsem obravnavana skupna vprašanja na področju gradnje cest, vodogradenj, varstva pred katastrofami, regionalnega planiranja, turizma, kulture ter prometa in trgovine. Pri tem so bili obravnavani predlogi, ki so jih na 11 posvetovanjih izdelali strokovnjaki skupnih komisij. Načeta in obravnavana pa so bila tudi še nekatera vprašanja skupnih koristi, ki še doslej niso bila načeta. Največji poudarek sta obe strani dali potrebi avtoceste čez Visoke ture in pospešenju gradnje avtoceste Dunaj—Trbiž. Določena je bila skupna komisija z nalogo, da izdela ustrezne predloge za vladi na Dunaju in v Rimu.

Na področju vodogradnje je prišlo do dogovora za ustanovitev skupne študijske komisije, glede varstva pred katastrofami pa je bila podčrtana potreba medsebojne pomoči, izmenjave izkušenj in potrebnih informacij. Na področju regionalnega planiranja je bila naglašena potreba po skupnem regionalnem načrtu za področje Alpe-Adria, ki bi zajemal tudi Slovenijo. Tudi na področjih turizma, kulturnega sodelovanja ter prometa in trgovine je bilo osvojenih več konkretnih predlogov v duhu poglobitve medsebojnega sodelovanja.

Pri sprejemu v Porečah je deželni glavar posebej poudaril plodni razvoj dobrega sosedstva in prijateljstva med Furlanijo-Julijsko krajino, Koroško in Slovenijo. „V želji po miru so ljudje naših treh dežel", je dejal, „spoznali, da je medsebojno razumevanje najboljši most do bodočnosti v mirnem sožitju. Skupno doživljanje zgodovine je po časovno pogojenih zmotah privedlo do političnega trozvoka, ki je ob upoštevanju posebnosti vsake teh treh dežel privedel do harmoničnega pojmovanja nalog današnjega časa".

Državni praznik

končno plačan dela prost dan

Do lani druga republika Avstrija ni imela svojega državnega praznika. Ko je potem tekom minulega leta vlada parlamentu le predložila osnutek zakona, po katerem je bil za državni praznik določen 26. oktober, je bil ta zakon omejen le na lanski prvi državni praznik. Vzrok za ta provizorij so dali gospodarski krogi ÖVP, ki nikakor niso hoteli pristati na to, da bi bil državni praznik plačan dela prost dan.

Ta nikakor ne častni provizorij je ÖVP na pritisk parlamentarne opozicije končno odpravila. Minuli petek je prišlo v njenem strankinem vodstvu do večinskega sklepa, da bo v prihodnje državni praznik 26. oktobra plačan dela prost dan. V torek je ministrski svet na svoji seji odobril s tem v zvezi potrebni osnutek zakona, ki bo predložen parlamentu.

Pot do tega sklepa je bila pri ÖVP tudi v zadnjih tednih težka. Njen „Wirtschaftsbund" ni hotel popustiti zahtevi ÖAAB, da mora biti državni praznik plačan dela prost dan in je do večine na seji prišlo le, ker se je „Bauernbund" pridružil ÖAAB.

Mrtvilo v konjunkturi traja naprej

Mrtvilo v gospodarski konjunkturi traja naprej. Industrija producira komaj toliko kot v minulem letu. Znamenja zastoja, ki so se prej omejevala na polproizvode in investicijsko blago, se kažejo sedaj tudi pri konzumnem blagu. Zaradi obsežnih, čeprav zakasnelih naročil javne roke prihaja gradbeništvo postopoma le do razmaha. Tekom aprila je dobil dobršen del sezonskih delavcev spet delo, brezposelnost pa je zdrkenila nazaj na lansko raven.

S temi ugotovitvami je začel avstrijski inštitut za gospodarsko raziskovanje svoje zadnje mesečno poročilo. Prehajajoč na zunanjo trgovino pravi, da skušajo podjetja nazadovanja pri povpraševanju za blagom na domačem trgu nadoknaditi z dodatnim izvozom. Tovrstni poizkusi so vendar spričo nazadovanja konjunkture v Zahodni Nemčiji deležni le delnih uspehov. Že od sredi leta 1966 trajoče zaostajanje izvoza v države EGS se je zadnje čase povečalo, vsled česar skupni izvoz navzlic večjim dobavam v vzhodne države in v območje EFTA le skromno narašča. Ne glede na to se plačilna bilanca ugodno razvija, ker so se potrebe po izvozu zmanjšale, ker turizem več donaša in ker najema domače gospodarstvo razmeroma malo inozemskega kapitala.

Trgovini so v marcu pomagali zgodnji velikonočni prazniki. Njen promet se je v primerjavi z lanskim marcem stvarno povečal za 5 %, v primerjavi z mesecem januarjem in februarjem pa za 2,5 %. O takem uspehu zunanja trgovina ne more govoriti. Sicer se je obseg izvoza povečal za 2 % na 3899 milijonov šilingov, medtem ko je obseg uvoza nazadoval za 3 % na 6265 šilingov, vendar je treba pri tem upoštevati, da je bil lani marca uvoz izredno visok in da je razlika med vrednostjo izvoza in uvoza še vedno zelo velika in v škodo Avstrije.

V pogledu na razmerje med zaslužki in cenami so bila prizadevanja socialnih partnerjev — to je gospodarskih združenj na eni in organizacij delojemalcev na drugi strani — da bi omejila nadaljnjo zvišanje dohodkov, do gotove mere uspešna in niso sprožila novih zahtev po zvišanju cen in zaslužkov. Še vedno pa so na dnevnem redu zvišanja cen in zaslužkov, ki zadnja leta niso bila upoštevana. Tako prizadevanje za tovrstno stabilizacijo le polževo napreduiejo in na daljšo dobo ne zagotavljajo rasti brez motenj.

Industriiska proizvodnja kot glavno gospodarsko gibalo je brez upoštevanja elektrogospodarstva v marcu producirala manj kot pred letom dni. Položaj osnovne industrije se je nekoliko zboljšal, medtem ko je morala industrija investicijskega blaga svojo proizvodnjo ponovno omejiti. Le-ta je bila manjša, kot v prejšnjih dveh mesecih. Pojavi zastoja so marca prešli tudi na industrijo konzumnega blaga.

Industrija investicijskega blaga je s svojo proizvodnjo nazadovala za 3 %, proizvodnja osnovnega blaga pa je nazadovala celo za 5 odstotkov. Najbolj sta bili prizadeti industrija železa in jekla, katerih proizvodnja je nazadovala za 7 in 6 %. Kovinska industrija in industrija izdelkov iz železa in kovin stagnirata naprej. Isto velja tudi za industrijo gradbenega materiala. Dobro se drži le strojna industrija. Zaradi večjih inozemskih naročil je svojo proizvodnjo lahko povečala za 11 odstotkov. Temu nasproti je proizvodnja industrije vozil nazadovala za 21 %, industrija kovinskih izdelkov za 7, elektroindustrije pa za 4 %.

Vprašanje naftovoda stopa v odločilno fazo

Zadnje tedne se je okoli pogodb o gradnji naftovoda Trst—Dunaj razvijala živahna politična aktivnost. Vse kaže, da stopa sedaj to vprašanje v fazo, kjer se bo dokončno odločilo, ali bo avstrijsko podržavljeno podjetje „Avstrijska uprava mineralnih olj — ÖMV" gradila naftovod skupno s 23 inozemskimi petrolejskimi družbami, ali pa se bo odločila za gradnjo samostojnega naftovoda. V zadnji konsekvenci se bo s tem odločilo, ali bo dunajska vlada varovala gospodarske interese Avstrije ali pa bo ÖMV izročila inozemskim petrolejskim družbam.

Ko pišemo ta članek, še ni jasno, kako so bili zaključeni v sredo razgovori, ki jih je imel kancler Klaus s predstavniki 23 inozemskih petrolejskih družb. Ko smo zadnjič poročali o razvoju tega vprašanja (glej SV od 5. 5.) smo se opirali na spomenico, ki sta jo s tem v zvezi vladi poslali sindikalna zveza in zvezna delavska zbornica. V tej spomenici sta zahtevali, da mora ÖMV odstopiti od nadaljnjih pogajanj, če inozemske petrolejske družbe ne bodo tekom 8 tednov predložile pogodbe s positivnejšo vsebino, in se lotiti gradnje samostojnega naftovoda.

Medtem je v zastopstvu zveznega kanclerja s predstavniki inozemskih petrolejskih družb razgovarjal državni sekretar Koren, za njim pa predsednik Avstrijske industrijske družbe Taus. Ta družba (ÖIG), v katere rokah je sedaj uprava celotne podržavljene industrije, je nato poslala petrolejskim družbam spomenico in ponovila svojo zahtevo, da morajo biti pogodbe sklenjene do 20. junija tega leta. Istočasno je v spomenici navedla pogoje, pod katerimi bi bila gradnja skupnega naftovoda od transalpinskega naftovoda pri Kötschachu na Koroškem do Dunaja mogoča.

Nasproti pripravljenosti inozemskih petrolejskih družb, da bodo po dograditvi naftovoda le še 6 let kupovale dizel, bencin in gorilno olje od ÖMV, je ÖIG v spomenici zahtevala, da se morajo obvezati, da bodo mimo tega še nadaljnih 9 let kupile od ÖMV 8,2 milijona ton mineralnih olj. Nadalje je od njih zahtevala zagotovilo, da bodo po preteku 6 let še nadaljnih 9 let pustile v rafinerijah ÖMV predelati 14,6 milijona ton nafte. Končno pa je ÖIG zahtevala za ÖMV pravico, da se vsak čas lahko polasti 51 % nafte, ki bo prišla po tem naftovodu v Avstrijo.

Po tej poti misli ÖIG, da bodo koristi države na gospodarstvu z mineralnimi olji dovolj zavarovane. Če bodo inozemske družbe te pogoje sprejele, je seveda drugo vprašanje, ker docela nasprotujejo njihovemu namenu in cilju, se po poti naftovoda docela polastiti avstrijskega trga z mineralnimi olji.

Sueški prekop bodo razširili in poglobili

Sueški prekop, najkrajša in najcenejša prometna žila iz Vzhodne Afrike in južne Azije v Evropo naraščajočemu blagovnemu prometu ni več docela kos. Zato je Združena arabska republika izdelala načrt za njegovo poglobitev in razširitev, kar bo stalo 56 milijonov egiptovskih funtov.

Prekop so že leta 1964 poglobili, da po njem lahko vozijo ladje z ugrezom do 38 čevljev. Sedaj ga bodo poglobili tako, da bodo po njem lahko vozile ladje z ugrezom 48 čevljev.

Dohodki taks za prehod ladij skozi Sueški prekop so lani dosegli 91 milijonov egiptovskih funtov. 72 odstotkov teh dohodkov so dali transporti mineralnega olja.

Slovenska gradbena podjetja v inozemstvu

Zadnje čase so slovenska gradbena podjetja dobila precej naročil v inozemstvu. Tako je gradbeno podjetje Tehnika tekom zime v Belgiji zgradilo skladišče s površino 10.000 kvadratnih metrov, sedaj pa tam gradi dve stolpnici, medtem ko so pogajanja za gradnjo pivovarne Zwijnaarde na Flamskem tik pred zaključkom.

To podjetje pa gradi tudi v Zahodni in Vzhodni Nemčiji. Med drugim gradi skupno s podjetjem Obnova blizu Berlina in Magdeburga farmi brojlerjev. Pripravljajo pa se na nadaljna naročila in pravijo, da jih bodo spričo ugodne ponudbe dobili. Poleg tega je Tehnika skupno s podjetjem Rudis iz Trbovelj v razgovorih za gradbena dela v Alžiriji, skupno s podjetjem Slovenija ceste pa za gradbena dela v Libiji.

V Belgiji misli gradbeno podjetje Tehnika ustanoviti lastno podjetje, s čemer bo deležno vseh ugodnosti, ki jih uživajo konkurenčna belgijska podjetja. Z delom v inozemstvu je to podjetje lani realiziralo 500.000 dolarjev, pri čemer material ni vštet.

Po Jugoslaviji gradi to podjetje tudi vrsto hotelov ob Dalmatinski obali. Med drugim gradi skupno s podjetjeml Pionir v Ičičih hotel z zmogljivostjo 260 ležišč, v Dubrovniku pa hotel turističnega podjetja Kompas iz Ljubljane s 250 ležišči.

Položaj Avstrije v okviru OECD

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj, kakor se združenje 18 evropskih držav ter Kanade, Združenih držav Amerike in Japonske OECD s polnim imenom imenuje, je pred kratkim objavilo obsežen pregled o gospodarskem in socialnem položaju po teh državah. Članice tega združenja so vse evropske države, izvzemši socialističnih dežel, med njimi tudi naša država. Prvi pregled tega združenja se nanaša na gostoto naseljenosti in na zaposlenost prebivalstva. V tem pogledu se naša država nahaja nad povprečjem združenja. Medtem ko v območju OECD prebiva 28 prebivalcev na kvadratnem kilometru, jih v naši državi prebiva 87, zaposlenost, ki znaša pri nas 45 % celokupnega prebivalstva, pa znaša v območju združenja 41 %. Največji odstotek zaposlenih imajo Japonska, Danska in Švedska (48 %), najnižjega pa Nizozemska in Kanada (35 %).

V zadnjih desetih letih je v tem območju najbolj naraslo število prebivalstva v Turčiji in na Islandiji. Naraslo je za 2,9 in za 2 %, najpočasneje pa je naraščalo v naši državi, kjer je naraslo le za 0,4 %. Največ ljudi se je v letih 1960 do 1965 priselilo v ZDA in sicer 366.000 povprečno na leto, največ pa se jih je izselilo iz Španije in sicer letno 135.000 oseb. Pri številu v industriji zaposlenih stoji naša država z 48,8 odstotka za Švico in Zahodno Nemčijo na tretjem mestu.

Kar tiče kapitalne moči držav OECD, je bil leta 1964 bruto donos na prebivalca največji v ZDA, kjer je znašal 3560 dolarjev, najnižji pa v Turčiji kjer je znašal komaj 250 dolarjev. Naša država je z 1270 bruto donosa na prebivalca uvrščena na 15. mestu. Po zasebni potrošnji na prebivalca pa je z 770 dolarji uvrščena na 14. mestu. Nižjo zasebno potrošnjo na prebivalca imajo le še Turčija, Grčija, Portugalska, Španija, Italija in Irska.

Zanimiva je tudi primerjava, ki se nanaša na takoimenovane splošne pokazatelje življenjske ravni, na število avtomobilov, telefonov in televizorjev. Pri osebnih avtomobilih stoji naša država s 109 osebnimi avtomobili na 1000 prebivalcev na 12. mestu. Pri telefonih stoji na 13. mestu, pri televizorjih pa z enim televizorjem na 10 prebivalcev na 14. mestu.

OB PRIČETKU TURISTIČNE SEZONE:

Kaj nudi Slovenija na novih turističnih zmogljivostih?

Turistična podjetja Slovenije so za letošnjo turistično sezono svojo zmogljivost povečala za okroglo 2000 ležišč. Poleg tega so zgradila campinge v Radovljici, v Medvodah, Ilirski Bistrici, Novem Mestu, Vinici ob Kolpi in na Vrhniki.

V slovenskem delu jadranske obale je hotel Lucija v Portorožu povečal število ležišč za 120. Za isto število je svoja ležišča povečal tudi hotel Adria v Ankaranu, medtem ko je hotel Zora v Izoli pridobil 50 ležišč, na prostorih pa je pridobil tudi hotel Triglav v Kopru. Število zasebnih turističnih postelj se je ob jadranski obali povečalo za 300.

Po ostalih krajih Slovenije je treba zlasti omeniti povečanje zmogljivosti v motelu Proteus v Postojni za 156 ležišč, v hotelu Central v Murski Soboti za 70 ležišč, v Slatini Radenci za 90 ležišč, v Lokvah nad Novo Gorico in v motelu Medno za 30 ležišč. Nova ležišča so bila pridobljena tudi na Krvavcu, v hotelih Bellevue in Pod Voglom ob Bohinjskem jezeru ter v hotelu Krn v Tolminu.

Na mejnih prehodih je turistično podjetje Kompas zgradilo v Podljubelju hotel Panorama z 58 ležišči, podjetje Putnik pa je zgradilo motele na mejnih prehodih v Gornji Radgoni, v Št. Ilju in v Ratečah Planici.

Turizem v Sloveniji in Jugoslaviji letos veliko obeta. Že v prvih štirih mesecih je prišlo na slovenske mejne prehode 2,279.000 inozemskih vozil s 6,233.000 potniki. V istem času minulega leta so na teh mejnih prehodih našteli 1,524.000 inozemskih motornih vozil s 3,971.000 potniki.

PO ŠIROKEM SVETU

KAIRO. — Kakor kaže, se pričenja kriza med Združeno arabsko republiko in Izraelom ublaževati. Medtem, ko je v nedeljo predsednik Johnson pozval Združeno arabsko republiko k „vzdržnosti", je sovjetski veleposlanik izročil izraelskemu premieru Eškolu poslanico svoje vlade, ki „upa v mirno rešitev krize". Istočasno je Kairo zahteval od varnostnega sveta OZN, naj prouči celotni kompleks vprašanj okoli Palestine, izraelska vlada pa je po vrnitvi zunanjega ministra Ebana iz Washingtona zasedala vso noč. Pri tem je šlo za razčistitev vprašanja, če se zaradi blokade Tiranskega zaliva „splača ali v enostransko akcijo". Medtem je Združena arabska republika začela obsežno diplomatsko akcijo, da bi se ustavilo nadaljnje zaostrevanje na Srednjem vzhodu in da bi mirno obravnavali temeljne probleme, ki so povzročili sedanjo krizo in ki utegnejo v prihodnje ogrožati mir v tem delu sveta. Vse kaže, da sicer zaostritev popušča, da pa se bo sedanja akutna kriza spremenila v dolgoročno.

BEOGRAD. — Namestnik državnega sekretarja za zunanje zadeve Pavičevič je v petek v zvezni skupščini dejal, da Jugoslavija obsoja pritisk na arabske države, ki je sprožil sedanjo krizo med njimi in Izraelom. Po mnenju Jugoslavije pri tem ne gre za drugega, kakor da hočejo potom Izraela arabskim državam kratiti njihovo neodvisnost in suverenost ter motiti mir v tem delu sveta. Jugoslavija je v tem sporu proti vsakemu vmešavanju od zunaj in podpira napore generalnega sekretarja U Tanta, da bi prebrodili sedanjo krizo in ohranili mir na tem področju.

RIM. — V Rimu je bila v ponedeljek in torek konferenca ob desetletnici EGS. Konference so se udeležili italijanski predsednik Saragat, francoski predsednik de Gaulle ter predsedniki vlad in zunanji ministri vseh šestih članic EGS. V ospredju zanimanja te konference so stala vprašanja pristopa Velike Britanije ter odnosov do Amerike in vzhodnoevropskih držav. Zbrani državniki pa so se tudi pogovarjali o združitvi EGS, Euratom in Montanunion v skupno upravno telo in o osebi, ki bo za Nemcem Hallsteinom zasedla predsedniško mesto v komisiji EGS.

SAIGON. — Osvajalna vojna Združenih držav Amerike v Vietnamu postaja vedno bolj brutalna. Zadnje čase se je razširila tudi na demilitarizirano območje na meji med južnim in severnim Vietnamom. V enajstdnevnih bojih v tem območju so ameriške enote in letala pobila nad 2000 prebivalcev, njihove zgube pa so znašale 120 mrtvih in 817 ranjenih. Nadaljnjih 124 Vietnamcev pa so ameriške enote pobile v bližini mesta Hue. V ameriškem letalskem oporišču Točikava so v nedeljo izbruhnile protiameriške demonstracije. Nad 3500 demonstrantov je hotelo s kamni vdreti v oporišče, ki ga je varovalo okrog 1500 policistov.

DUNAJ. — Zvezno ministrstvo za narodno obrambo je sporočilo, da bo te dni ustanovilo prve tri od 140 predvidenih varnostnih čet avstrijske vojske. Skupno z enotami za zaščito meja bodo te enote nosile ime „Landwehr".

ATENE. — Koncem minulega tedna je prišlo v Atenah do novega vala aretacij politikov in javnih delavcev. Po nepotrjenih podatkih je bilo aretirani 20 članov vodstva unije centra, ene izmed vodilnih strank pod vodstvom G. Papandreua. S tem se je število voditeljev političnih strank, ki jih ima vojaški diktatorski režim v zaporu pomnožilo. Protesti proti vojaški vladi trajajo v Grčiji in v inozemstvu naprej.

BONN. — Od pričetka bivanja perzijskega šaha v Zahodni Nemčiji se vrstijo protesti perzijskih in nemških študentov proti sedanjemu režimu v Perziji. Do ene največjih demonstracij je prišlo v ponedeljek v Bonnu, proti kateri je nastopilo 150 policistov.

NEW DELHI. — Diplomatski urednik lista „Thimes of India" piše, da je indijska vlada pripravljena enakomerno sodelovati s Pekingom v prizadevanjih za obnovitev diplomatskih stikov med državama na ravni veleposlaništev. Sklicujoč se na analize indijske vlade o nekaterih zunanjepolitičnih vprašanjih list meni, da bi bilo treba utreti poti za stike, pozneje pa tudi nemara za nekatere pogovore s Pekingom.

ŽENEVA. — V nedeljo se je v Ženevi začelo drugo mednarodno zborovanje z naslovom „Mir na zemlji". Zasedanja se je udeležilo okrog 350 znanih osebnosti, politikov, gospodarstvenikov in kulturnih delavcev iz okrog 70 držav. Na dnevnem redu so imeli vprašanje mirne koeksistence, Vietnama, Nemčije, vojaških paktov in prepovedi širjenja atomskega orožja.

BEOGRAD. — Jugoslavija je prvo četrtino letošnjega mednarodnega turističnega leta uspešno zaključila. Število turistov, ki so prišli v Jugoslavijo, se je v primerjavi z lanskim prvim četrtletjem povečalo za 30 %, število njihovih nočitev pa za 17 odstotkov. S tem se je devizni dotok, ki ga Jugoslaviji daje inozemski turizem, povečal za 50 odstotkov na vrednost 14,2 milijona dolarjev.

TRST. — V sredo minulega tedna je bilo v Trstu posvetovanje o problemih slovenske manjšine, katerega so se udeležili predstavniki tržaškega vodstva združene socialistične stranke in predstavniki Slovenske kulturno gospodarske zveze. Obravnavali so številna vprašanja, ki zadevajo življenje slovenske manjšine v Italiji. Predstavniki združene socialistične stranke so ob tej priložnosti znova poudarili, da stranka teži k dosegi popolne enakopravnosti italijanskega in slovenskega prebivalstva.

DUNAJ. — V avstrijskem društvu za arhitekturo so v soboto odprli reprezentativno razstavo ljubljanskega arhitekta Josipa Plečnika ob desetletnici njegove smrti. Razstava pod naslovom „Dunaj — Praga — Ljubljana" obsega kakih 100 fotografij, na katerih je pokazana ustvarjalnost tega genialnega arhitekta svetovnega slovesa. Razstava sodi med prireditve v okviru dunajskih slavnostnih tednov.

RIM. — V Italiji je v noči od sobote na nedeljo stopil v veljavo takoimenovani poletni čas. V tej noči so po vsej Italiji obvezno pomaknili ure za eno naprej. Poletnemu času, ki bo trajal do konca septembra, so prilagodili tudi vozne rede vlakov in avtobusov.

Jubilejna akademija slovenske gimnazije

„Vsakoletna akademija slovenske gimnazije v Celovcu lepo dokazuje tesno povezanost med učitelji, starši in dijaki, v tem pa je tudi pogoj za nadaljnji uspešni razvoj te šole," je v nedeljo poudaril predsednik deželnega šolskega sveta dež. poslanec Josef Guttenbrunner kot osebni zastopnik deželnega glavarja na letošnji akademiji, posvečeni desetletnemu jubileju slovenske srednje šole na Koroškem.

To povezanost smo koroški Slovenci res prepričljivo dokazali, saj se je na nedeljski prireditvi zbralo skoraj 1500 ljudi iz vseh naših krajev, tako da je bila akademija mogočna manifestacija, s katero smo po eni strani izpričali živo vez s šolo, po drugi strani pa demonstrirali tudi nezlomljivo življenjsko silo našega ljudstva.

Že iz prejšnjih let smo vajeni, da je spored akademije slovenske gimnazije vedno spet bogata in pestra revija kulturno-prosvetnih nastopov raznih skupin dijakinj in dijakov. Ob jubilejni prireditvi pa je bil ta spored še bolj obsežen, tako da o njegovem tri ure in pol trajajočem zaporedju res ni mogoče omeniti vseh podrobnosti.

Za uvod se je tudi tokrat predstavil tamburaški zbor pod vodstvom prof. dr. Franceta Czigana, medtem ko je izbrani pevski zbor vodil prof. dr. Anton Feinig. Po koroški deželni himni so štirje osmošolci (Inzko, Lampichler, Starz in Wrolich) v zborni recitaciji prikazali glavne dogodke iz zgodovine slovenske gimnazije, ki jih je pevski zbor obrobljal z vrsto pesmi, med katerimi je bila tudi avstrijska državna himna. Pevski spored, ki ga je izvajal mešani dijaški zbor, je obsegal tudi solospev Stanka Premrla „Kmetiška", pri katerem je prof. Feiniga pri klavirju spremljal osmošolec Herman Fritz, po nastopu dijaškega inštrumentalnega ansambla pa so se s posebnim pevskim zborom pod vodstvom Jožeta Kovačiča predstavili tudi maturanti slovenske gimnazije.

Drugi del prireditve je začel s svojimi poskočnimi vižami godbeni ansambel „Veseli študentje", kateremu je sledil dekliški nastop z ritmičnimi vajami pod vodstvom prof. Marije Spielerjeve. Skupina deklet in fantov je izvajala Prešeren-Tomčev dvospev „Od železne ceste", nato pa so se zvrstile telovadne vaje fantov, ki jih je vodil prof. Milan Kupper. Svoj nastop so telovadci zaključili z živo piramido, ki je simbolično prikazovala desetletno rast slovenske gimnazije — od skromnih začetkov s prvimi tremi razredi je od leta do leta rasla vedno više v popolno ustanovo, ki ima letos prvič dva maturitetna razreda. Pri tem so bile poudarjene tudi zasluge ravnatelja dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja, ki je v spomin na desetletnico šole in v zahvalo za njegovo desetletno ravnateljstvo prejel sliko z domačim kmečkim motivom. Dijaki 8. a razreda so izvajali še kratek prizor iz veseloigre „Namišljeni zdravnik", ki so jo pod vodstvom prof. Janka Messnerja tekom šolskega leta uprizorili v številnih krajih južne Koroške, ob koncu prireditve pa je nastopil združeni pevski zbor pod vodstvom prof. Czigana, ki je tudi letošnjo akademijo slovenske gimnazije zaključil z mogočno pesmijo Antona Jobsta „Mi smo mladi".

V tem kratkem naštevanju je seveda le približno in suhoparno prikazana bogata pestrost letošnje akademije, v katere spored so dijaki in njihovi profesorji vložili mnogo truda in predvsem ljubezni. Najlepše priznanje za to njihovo požrtvovalnost so jim izrekli s svojim navdušenim ploskanjem nešteti obiskovalci prireditve, ki pa so si s prav tako velikim zanimanjem ogledali tudi razstavo risb in ročnih del, katero so dijakinje in dijaki slovenske gimnazije pripravili pod vodstvom profesorjev dipl. inž. Janeza Oswalda, Franca Davida in Janje Zikulnikove.

Vsekakor je bila nedeljska prireditev lepa in dostojna proslava desetletnega jubileja slovenske gimnazije, tiste ustanove, ki je — kakor je v zaključnem govoru poudaril predsednik združenja staršev šolski ravnatelj Valentin Vauti — v prvih desetih letih svojega obstoja dokazala svojo upravičenost in življenjsko sposobnost. Zato se lahko v polni meri pridružimo njegovi želji, naj bi se slovenska gimnazija razvila iz zdravega fanta v krepkega mladeniča ter rasla iz desetletij v stoletja.

Markantni dogodki
v razvoju slovenske gimnazije

15. 5. 1955 — podpis avstrijske državne pogodbe, katere člen 7 med drugim zagotavlja koroškim Slovencem tudi sorazmerno število lastnih srednjih šol.

11. 10. 1955 — v skupni spomenici koroški Slovenci posredujejo vladi podrobne predloge za izvajanje določil člena 7 in med drugim ponovijo tudi zahtevo po lastni gimnaziji.

9. 5. 1957 — zvezno ministrstvo za pouk izda dekret o ustanovitvi slovenske gimnazije kot poskusne šole.

8. in 9. 7. 1957 — sprejemni izpiti za prve tri razrede slovenske gimnazije.

10. 9. 1957 — pričetek pouka v prvih treh razredih, v katerih je bil 101 učenec.

19. 3. 1959 — sklenitev manjšinskega šolskega zakona za Koroško, s katerim je dobila slovenska gimnazija svojo zakonito osnovo.

23. 6. 1963 — na slavnostni akademiji slovenske gimnazije izroči deželni glavar Wedenig zrelostna spričevala prvim 16 maturantom.

28. 5. 1967 — slovenska gimnazija praznuje svojo desetletnico; obsega 15 razredov s skupno 398 učenci in ima 22 učnih moči; v tem šolskem letu je prvič matura v dveh razredih.

Vendar pa slovenska gimnazija v Celovcu tudi po desetih letih uspešnega razvoja še nima lastnega poslopja.

Meškov spomenik
na pokopališču na Selah

Minulo nedeljo so v navzočnosti mnogih znancev in prijateljev pokojnega slovenskega pisatelja Ksaverja Meška odkrili na njegovem grobu na selskem pokopališču lep spomenik iz belega marmorja, ki bo dostojno spominjal na velikega umetnika slovenske besede. Pobudo za spomenik je dal slovenjgraški župnik in zgodovinar Jakob Soklič, ki je uredil tudi poseben Meškov muzej.

Na nedeljski slavnosti je poleg dveh domačih zborov ter recitatorjev, ki so se predstavili z odlomki iz Meškovih del, sodeloval tudi Klub koroških Slovencev iz Maribora s svojim pevskim zborom, predsednik Tone Brandner pa je ob spomenik položil lovorjev venec ter se v kratkem nagovoru spomnil zaslužnega častnega člana kluba. Poudaril je kulturno in literarno ustvarjanje Ksaverja Meška v času, ko je pisatej služboval na Koroškem, kjer so nastala mnoga izmed njegovih najlepših stvaritev. Omenil pa je tudi preganjanje, ki mu je bil Meško izpostavljen s strani nemških nacionalistov, pred katerimi je moral v zimi 1918-19 bežati čez zasnežene Karavanke. Zatekel se je na Sele, kjer je v neposredni bližini svoje ljubljene Koroške živel in deloval do smrti pred tremi leti.

Udeležba na nedeljski slavnosti, ki jo je vodil pisateljev nečak prelat dr. Jožef Meško, je pričala o priljubljenosti zaslužnega pisatelja.

V LJUBLJANSKEM RADIU:

Stokrat priljubljena oddaja ‚Igramo kar ste izbrali'

Minulo nedeljo je priljubljena glasbena oddaja »Igramo kar ste izbrali«, ki jo ljubljanski radio že tri leta oddaja v svojem II. programu, slavila pomemben jubilej — izvajana je bila namreč že stotič. To je najlepši dokaz, da je oddaja, ki jo sestavljajo poslušalci sami s svojimi predlogi in željami, splošno priljubljena in deležna širokega zanimanja ter sodelovanja.

Ob jubilejni oddaji je izšel tudi poseben zbornik, ki vsebuje vrsto zanimivih podatkov o dosedanjem razvoju te oddaje. Tako zvemo, da je teh sto oddaj obsegalo skoraj 313 ur glasbenega programa, ki ga je s svojimi predlogi in željami oblikovalo 120 sodelavcev, izvajana pa so bila v tem okviru dela 147 skladateljev.

Predvsem pa podatki iz zbornika kažejo, da imajo poslušalci te oddaje izredno dober okus. Med izvajanimi skladatelji najdemo res vse najboljše predstavnike glasbene umetnosti iz vseh delov sveta, med izvajanimi deli pa prave bisere klasične in moderne glasbe. Pri tem je vsekakor zanimivo, da je po številu izvedb na prvem mestu Mozartova »Mala nočna glasba«, ki je bila v okviru te oddaje izvajana že desetkrat. Devetkrat je bil na sporedu Brahmsov koncert za violino in orkester v D-duru (op. 77), medtem ko so poslušalci že po osemkrat izbrali Čajkovskega Italijanski capriccio za orkester (op. 45) in Griegov koncert za klavir in orkester v a-molu (op. 16). Vendar pa ta vrstni red ni absolutno merilo priljubljenosti posameznih avtorjev oziroma glasbenih del, kajti tudi stvaritve mnogih drugih skladateljev so vedno spet na sporedu oddaje »Igramo kar ste izbrali«.

Dosedanji uspeh te oddaje pa je hkrati tudi najboljše izhodišče za njen nadaljnji obstoj in razvoj v smeri, ki ob stotem jubileju odraža glasbeni okus poslušalcev ljubljanskega radia.

KULTURNE DROBTINE

● **V torek je s slavnostnim koncertom proslavljal dvajsetletnico svojega delovanja mednarodno znani in priznani moški zbor „Slava Klavora" v Mariboru. Občinstvu se je predstavil z izbranim sporedom pesmi iz jugoslovanske zborovske literature od romantike do danes. S koncertom, ki je obsegal tudi tri krstne izvedbe sodobnih slovenskih skladateljev, je zbor hkrati proslavil 35-letni jubilej umetniškega delovanja svojega dirigenta prof. Jožeta Gregorca.**

● **Mariborski muzej NOB bo do svoje desetletnice, ki jo bo obhajal prihodnje leto, uredil novo stalno razstavo, katera bo ena izmed najzanimivejših razstav narodnoosvobodilne borbe v Jugoslaviji. Že dosedanjo razstavo v mariborskem muzeju je do letos obiskalo nad 100.000 ljudi. Skupaj z muzejem ljudske revolucije v Celju pa pripravlja mariborski muzej novo izdajo poslovilnih pisem talcev, ki bo tokrat obsegala pisma na smrt obsojenih iz vse Slovenije.**

● **Med obiskom predsednika avtonomne dežele Furlanija-Julijska krajina dr. Berzantija na Koroškem so se sporazumeli, da bosta obe deželi v bodoče izdelali letne programe medsebojne kulturne izmenjave. Ti programi bodo obsegali prireditve, razstave in koncerte, prav tako pa tudi konkretne primere znanstvenega sodelovanja.**

● **V Murski Soboti se ta teden odvija jubilejno deseto srečanje najboljših amaterskih gledaliških skupin Slovenije. Poleg „starih" obiskovalcev tega srečanja, kot so jeseniško gledališče „Tone Cufar", ljubljansko Ženjakobsko gledališče, kranjsko Prešernovo gledališče in mariborsko amatersko gledališče „Slava Klavora", so se letos pridružili tudi še razni mladi ansambli predvsem iz vrst dijakov.**

Opozorilo s Koroškega

V zvezi z vestjo, da je zvezna vlada pripravila osnutek novega manjšinskega zakona za Koroško (o katerem smo v našem listu že poročali — op. ured.), je dr. Janko Pleterski objavil v „Naših razgledih", štirinajstdnevniku za politična, gospodarska in kulturna vprašanja, članek pod naslovom „Opozorilo s Koroškega", ki ga v celoti ponatiskujemo.

Uredništvo

Celovški dnevnik „Kleine Zeitung", ki stoji blizu vladni avstrijski ljudski stranki, je objavil izvleček iz osnutka za zvezni zakon, ki bi naj na Koroškem izvedel tista določila čl. 7 državne pogodbe (zaščita manjšin), ki se nanašajo na uradni jezik v upravi in na dvojezične krajevne napise na ozemlju s slovenskim in mešanim prebivalstvom.

V slovenskih krogih na Koroškem je ta objava zbudila resno zaskrbljenost, saj vlada slovenskih organizacij kljub obljubi ni obvestila in vprašala za mnenje, kar spominja na nekdanjo metodo izvršenih dejstev in vsiljenih rešitev za manjšino. Toda ne samo postopek, tudi vsebina najavljenega osnutka lahko upravičuje najbolj črna pričakovanja. Predvideva namreč najprej nekakšno glasovanje — s prav nenavadnimi poprejšnjimi pogji — o tem, ali prebivalstvo želi pripustitev slovenščine za uradno rabo v svoji občini ali ne! Izid glasovanja bi šele določal, na katerem ozemlju bi bile priznane možnosti za uveljavljanje pravic manjšine, popolnoma neodvisno od dejansko znanega območja avtohtone naseljenosti slovenskega življa in neodvisno od resničnih jezikovnih razmer. Očitno gre za posebno varianto uresničenja zahteve po tako imenovanem „ugotavljanju manjšine", za katero vsi v Avstriji vedo, da bi pomenila odpravo pravnega obstoja in priznanja slovenske manjšine v večini občin, ki so v resnici dvojezične in ki so v šolski ureditvi konec 1945 kot takšne bile tudi priznane.

Razumljivo, da se predstavniki Slovencev vsakemu takšnemu „ugotavljanju" odločno upirajo, saj bi s tem bila v celoti ogrožena ozemeljska osnova zaščite po čl. 7. V zadnjih letih so avstrijske vlade to stališče manjšine upoštevale toliko, da kljub vztrajnim zahtevam desničarske svobodnjaške stranke (FPÖ), nemško nacionalnih organizacij in izsiljevalskih družbenih skupin niso napravile kakega ukrepa za uresničenje kakega takega izigravanja manjšinske zaščite.

Zaščita obstanka slovenske (in hrvaške) manjšine v Avstriji pa seveda ni samo avstrijska notranja zadeva. Zgodovinska izkušnja z naklepnim raznarodovanjem slovenskega prebivalstva na Koroškem na njegovi domači grudi, posebno še v času 1920—1945, tradicionalna povezava tega raznarodovalnega pritiska s po svojem bistvu nedemokratičnimi političnimi usmeritvami, ki so konec koncev dale koroški realizaciji nacizma še prav posebno protislovensko uničevalno zagnanost, in to tudi na zasedenem ozemlju tostran Karavank, po drugi strani pa protinacistični ljudski upor in boj, vse to je narekovalo vključitev posebnih določil za zavarovanje slovenske manjšine na Koroškem v pogodbo s pomenljivim naslovom „Pogodba o obnovi neodvisne in demokratične Avstrije!"

Takšno zavarovanje je bilo bistven pogoj za soglasje štirih velikih sil, ki so sestavile in sklenile to pogodbo, to je seveda bil bistven pogoj tudi za druge države, ki so pogodbo podpisale, v prvi vrsti za Jugoslavijo. Za nas tukaj pa pošteno izvajanje določil čl. 7 ne pomeni samo, da bodo deli našega naroda v okviru republike Avstrije trajno zavarovani sproščeno zaživeli in dajali svoj delež pri ustvarjanju kulturnih, gmotnih in družbenih vrednot, za nas pomeni to še prav posebej merilo za odgovor na zgodovinsko vprašanje, ali je naš severni mejak končno tudi pri sebi, intimno, pripravljen priznati Slovence za narod in nam biti „le sosed"!

Dejstvo je, da pomeni izvajanje čl. 7 na Koroškem v prvem obdobju po sklenitvi državne pogodbe (1955—1959) za avstrijsko demokracijo kaj žalostno poglavje. Že leta 1955 sta obe predstavniški slovenski organizaciji izročili avstrijski vladi spomenico o izvedbi tega člena, ki pomeni še danes temelj njihovih zahtev in predlogov, in ki poudarja dvoje načel: čl. 7 pomeni celoto in za uresničenje njegovega duha in črke je potrebno učinkovito izvajanje vseh njegovih določil hkrati; posebni režim manjšinske zaščite naj velja na sporazumno določenem ozemlju, kjer so konec 1945 bile uzakonjene splošne obvezne dvojezične šole.

Doslej pa sta iz snovi čl. 7 bila sprejeta (marca 1959) le dva zakona: o šolstvu in o slovenskem jeziku pri sodnih oblasteh. Oba sta svojevrsten izraz tedanjih političnih razmer na Koroškem: kljub nekaterim dobrim prvinam (med njimi pač poglavitna — slovenska gimnazija) sta pravni in dejanski položaj manjšine poslabšala v nekaterih bistvenih vprašanjih. Pod pritiskom nemškega nacionalizma tedaj ustvarjeno stanje še danes hromi manjšino in bremeni odnose v deželi in med našima sosednjima državama. Najhujše zlo je posledica odprave obveznega dvojezičnega šolstva: k dvojezičnemu pouku je v šolskem letu 1966-67 v osnovnih in glavnih šolah priglašenih 1689 otrok, šolska statistika pred sklenitvijo državne pogodbe pa je, čeprav nepopolna, ugotovila v teh šolah na Koroškem 6733 učencev s slovenskim materinskim jezikom! Slovenski jezik je priznan samo v treh sodnih okrajih od devetih, kolikor bi jih moralo biti! V oba zakona je vključena hipoteka „ugotavljanja manjšine". In učinek takšne „zaščite" pri ljudskih štetjih? Obe povojni štetji vzdržujeta raznarodovalno fikcijo o treh jezikih na Koroškem: nemški, slovenski — in „windisch". Pa če oba zadnja skupaj, je slovenski jezik bil naštet leta 1951 pri 42.095 osebah, leta 1961 pa pri 25.472 osebah! V enem desetletju padec za skoraj 40 %!

(Dalje na 8. strani)

Geschehen in Südkärnten

Der Monat Mai war reich an kulturellen Veranstaltungen der Kärntner Slowenen. Nach den Großveranstaltungen in Klagenfurt anläßlich der Begehung des 25. Jahrestages der zwangsweisen Aussiedlung der Kärntner Slowenen im Jahre 1942 und anläßlich der Großveranstaltung am Abschluß des Schuljahres der slowenischen Hauswirtschaftsschule St. Rupert pri Velikovcu/St. Ruprecht bei Völkermarkt am 23. bzw. 30. April fanden im Mai ähnliche Großveranstaltungen in St. Jakob v Rožu/St. Jakob im Rosental und Klagenfurt statt. Neben diesen hatten die slowenischen örtlichen Kulturvereine noch eigene Veranstaltungen in Bilčovs/Ludmannsdorf, Dobrla vas/Eberndorf, Sele/Zell ob Ferlach, St. Vid v Podjuni/St. Veit im Jauntal und Hodiše/Keutschach.

In St. Jakob v Rožu/St. Jakob im Rosental gab es im Mai gleich drei Großveranstaltungen. Am 7. Mai war die Abschlußfeier der slowenischen Haushaltungsschule St. Peter pri St. Jakobu v Rožu/St. Peter bei St. Jakob im Rosental. Dieser folgte am 14. und 15. Mai die Aufführung des bekannten slowenischen geschichtlichen Volksstückes „Miklova Zala" durch den örtlichen slowenischen Kulturverein. Als dritte Veranstaltung in der Reihe folgte am 21. Mai das Treffen der slowenischen katholischen Jugend.

●

Am Sonntag, den 28. Mai feierten die Kärntner Slowenen den zehnjährigen Bestand des Bundesministeriums für Slowenen in Klagenfurt. Zur festlichen Akademie, bei welcher rund 200 Schüler und Maturanten dieser Schule mitwirkten, versammelten sich im großen Saal der Arbeiterkammer in Klagenfurt rund 1500 Kärntner Slowenen aus allen Teilen des gemischsprachigen Gebietes Kärntens. Als Ehrengäste waren erschienen: In Vertretung des Landeshauptmannes Sima der geschäftsführende Präsident des Landesschulrates für Kärnten, Labg. Josef Guttenbrunner, Landeshauptmannstellvertreter Dr. Weissmann, Domcholaster Aleš Zechner in Vertretung des Gurker Fürstbischofs Dr. Köstner, der jugoslawische Generalkonsul in Klagenfurt Franc Pirkovič mit Konsul Željko Jeglič und Beamte der Kärntner Schulbehörden.

Anläßlich der Akademie hielten der Direktor des Gymnasiums, Hofrat Dr. Joško Tischler, Präsident Guttenbrunner, Prof. Dr. Pavle Zablatnik im Namen des Lehrkörpers und Direktor Valentin Vavti im Namen der Elternvereinigung Ansprachen.

Vor allem Dank des Interesses der Kärntner Slowenen hat das Bundesgymnasium für Slowenen in Klagenfurt in den ersten zehn Jahren eine stete Aufwärtsentwicklung erfahren. Der Unterricht im Schuljahr 1957-58 begann mit 101 Schülern in 3 Klassen, im laufenden Schuljahr zählt das Gymnasium 15 Klassen mit 398 Schülern und 22 Lehrern. Noch immer wurde ihm aber von den Schulbehörden kein eigenes Schulgebäude zugeteilt.

●

Der Rat der Kärntner Slowenen und der Zentralverband slowenischer Organisationen richteten auf der Sitzung ihres Koordinationsausschusses am 17. Mai an die österreichische Bundesregierung ein Schreiben im Zusammenhang mit dem versandten Entwurf eines Gesetzes über die Anwendung der slowenischen Sprache bei den Dienststellen der Verwaltung sowie über die topographischen Aufschriften.

In diesem Schreiben stellen die zwei Zentralorganisationen vor allem fest,

- **daß der bereits zur Begutachtung versandte Entwurf der Minderheit selbst nicht zur Stellungnahme übermittelt wurde, obwohl seitens der Bundesregierung mehrmals versprochen wurde, daß Minderheitenfragen nur im Zusammenwirken mit der Minderheit gelöst werden würden;**
- **daß es auch im Sinne der stenographischen Protokolle des Nationalrates (VII GP.) unvertretbar ist, daß über die Erfüllung eines völkerrechtlichen Vertrages, was der Staatsvertrag ist, erst durch Abstimmungen und Volksentscheide nur eines Teiles der Staatsbürger entschieden wird;**
- **daß die Minderheit keiner gesetzlichen Regelung über die Bestimmungen des Art. 7 des Staatsvertrages zustimmen wird, wenn diese ohne Mitwirkung der Minderheit beschlossen werden sollte.**

Das Schreiben schließt mit dem erneuten Ersuchen um Wiederaufnahme von Kontaktgesprächen zwischen den Vertretern der österreichischen Bundesregierung, der Kärntner Landesregierung und den beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen.

KOLEDAR

Petek, 2. junij: Peter
Sobota, 3. junij: Klotilda
Nedelja, 4. junij: Frančišek
Ponedeljek, 5. junij: Bonifacij
Torek, 6. junij: Norbert
Sreda, 7. junij: Robert
Četrtek, 8. junij: Medard

Naša mladina na izletu v Ljubljani

V četrtek minulega tedna se je 40 mladink in mladincev iz naših krajev podalo na izlet v Ljubljano, ki ga je organizirala naša mladinska organizacija „Slovenska mladina". Ljubljana je sicer večini naše mladine že poznana, tokratni izlet pa jim je odkril nekaj zanimivosti, ki jih drugače ni mogoče spoznati. Ogledali smo si Radiotelevizijo Ljubljana, skupščino SR Slovenije in športno halo Tivoli.

Prvi obisk je veljal poslopju RTV Ljubljana, kjer nas je s kolektivom mladih sodelavcev prisrčno sprejel tovariš Miha Rigl. Z velikim zanimanjem smo sledili razlagam tehničnih zanimivosti radijskih in televizijskih študiov. Najbolj nas je zanimala televizija, ki je za laika pravo čudo. Da so naprave televizijskega študia drage, smo si sicer predstavljali, kljub temu pa smo vsi strmeli, ko smo slišali, da stane samo kamera za televizijsko snemanje okrog 1,800.000 šilingov. Na koncu obhoda po poslopju smo si ogledali še kratek film o Sloveniji, nakar se je predsednik „Slovenske mladine" zahvalil za prisrčen sprejem in poudaril, da imata slovenski radio in televizija tudi za koroške Slovence velik pomen, ker predstavljata eno nepogrešljivih kulturnih vezi med manjšino in matičnim narodom.

V poslopju skupščine SR Slovenije smo v grobih obrisih spoznali ustavo SR Slovenije, nakar smo si ogledali skupščinsko poslopje, ki je bilo zgrajeno v letih 1954—1959. Poslopje sodi med najlepše tovrstne zgradbe v Evropi. Zgrajeno je iz domačega marmorja, granita in lesa in je umetniško bogato opremljeno. Monumentalni portal je delo akademskih kiparjev Karla Putriha in Zdenka Kalina, freske „Zgodovina Slovencev od naselitve do danes" so od akademskega slikarja Slavka Pengova, mozaiki s prizori iz narodno osvobodilne borbe pa so delo Marija Preglja in Ivana Seljka-Čopiča.

Po skupnem kosilu smo se podali še v športno halo Tivoli, ki je zaslovela s svetovnim prvenstvom v hokeju na ledu lani pozimi. V hali ima prostora 15.000 ljudi in je središče velikih športnih in kulturnih, predvsem pa mladinskih prireditev.

IZ SEL POROČAJO:

Proučili smo občinske probleme

Poslevodeči predsednik deželnega šolskega sveta in deželni poslanec Guttenbrunner je imel minulo soboto v Selah svoj uradni dan. Župan Velik je z občinskimi odborniki izkoristil to priložnost, da je izkušenega deželnega in komunalnega politika seznanil s skrbmi in potrebami občine.

V večurnem razgovoru se je občinski svet posvetoval z deželnim poslancem o perečih občinskih zadevah, predvsem pa o cesti čez Šajdo na Obirsko, ki je sedaj v gradnji. Ker bodo stroški gradnje precej višji, kakor so bili navedeni v proračunu, prihaja občina zaradi tega v finančne težave. Zato so se pogovorili o možnostih nadaljnega financiranja te ceste.

Po obhodu celotnega območja občine se je župan Velik deželnemu poslancu Guttenbrunnerju zahvalil za obisk in ga prosil za nadaljno učinkovito podporo pri reševanju raznolikih nalog občine v prid njenega prebivalstva.

Objava

DIJAŠKEGA DOMA SŠD V CELOVCU

Vse starše, katerih otroci so že doslej stanovali v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva v Celovcu, kakor tudi nove interesente, ki želijo, da bi bili njihovi otroci sprejeti v dom, opozarjamo, naj prijavijo gojence za prihodnje šolsko leto najkasneje do 8. julija 1967 upravi Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva v Celovcu, Tarviser Straße 16.

Ker je razpoložljivi prostor v domu omejen, opozarjamo vse interesente, da bomo mogli upoštevati samo pravočasne prijave.

Uprava Dijaškega doma SŠD v Celovcu

V duhu sodelovanja in prijateljstva:

Novinarji iz Slovenije in Trsta na Koroškem

Na povabilo deželne skupine sindikata novinarjev so novinarji iz Slovenije in Trsta bivali od srede do nedelje na Koroškem. Deželna skupina sindikata novinarjev je s tem obnovila svojčasne dobre stike z novinarskimi organizacijami Slovenije in Furlanije-Julijske krajine ter jih istočasno poglobila in jih speljala na pot novih poznanstev in sklenitve novih prijateljstev. S povabilom na eni in z obiskom na drugi strani so združenja novinarjev s tem prispevala zgleden delež k poglobitvi prijateljskega sodelovanja med Koroško, Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino.

Ob priložnosti štiridnevnega obiska so koroški novinarji svoje poklicne kolege iz obeh sosednih dežel seznanili zlasti z gospodarskimi vprašanji naše dežele. Svoje goste so sprejeli v sredo zvečer v sindikalnem domu v Krivi Vrbi, kjer sta jih pozdravila tajnik deželne skupine avstrijske sindikalne zveze, tretji predsednik koroškega deželnega zbora Pawlik, in predsednik deželne skupine sindikata novinarjev, dipl. trg. Zieger. Ob tej priložnosti so si gostje ogledali sindikalne učne delavnice v Krivi Vrbi.

Četrtek je bil posvečen vprašanjem kmetijstva in obisku celovškega študia avstrijskega radia. Dopoldne so si ogledali zavod za tehnično vzgojo v kmetijstvu, kjer jih je pozdravil direktor uradov kmetijske zbornice, dvorni svetnik dr. Heinl, in kmečko ljudsko visoko šolo na gradu Krastovica. V Grabštanju so si ogledali Orsini-Rosenbergovo ribogojnico.

V petek sta novinarje sprejela jugoslovanski generalni konzul Pirkovič in celovški župan Ausserwinkler, nakar so si popoldne ogledali boroveljsko železarno in jeklarno. Večer v Galiciji je bil posvečen predavanjem o vprašanjih turizma, industrije in kmetijstva na Koroškem. Po prijetnem družabnem večeru so si gostje ogledali v soboto gradbišče avtoceste pri Žagi med Vrbo in Porečami, popoldne pa so se podali z žičnico na Ankogel pri Mallnitzu. Svoj obisk so zaključili z družabnim večerom v Seebodnu ob Milštatskem jezeru.

Kamor koli so prišli, so bili novinarji treh dežel prijazno in gostoljubno sprejeti in pogoščeni. Tako je ta obisk precej pripomogel, da so se prijateljske vezi med njimi utrdile. Zaključno je prišla vsestransko do izraza želja, da bi v prihodnje s to obliko medsebojnih srečanj in spoznavanj vsako leto obnavljali. Prihodnjič se bodo novinarji treh dežel srečali v Sloveniji.

R A Z P I S

Kmetijska šola v Podravljah razpisuje vpis učencev v prvi in drugi letnik za šolsko leto 1967-68.

Pogoji za sprejem v prvi letnik so:

- **uspešno dokončana osnovna šola,**
- **starost najmanj 16 let in**
- **telesna ter duševna zrelost.**

Pogoj za sprejem v drugi letnik je uspešno zaključen prvi letnik kmetijske šole v Podravljah ali katere koli druge kmetijske šole.

Prošnjo za vpis je treba nasloviti do 30. 6. 1967 na naslov: Kmetijska šola, 9241 Podravlje - Föderlach.

Vsa potrebna pojasnila se dobijo pri upravi šole ali pa na sedežih Slovenske kmečke zveze in Kmečke gospodarske zveze v Celovcu.

Ravnateljstvo

LIBUČE

Pred nedavnim smo na libuškem pokopališču položili k večnemu počitku Jožefa Močilnika, pd. Močilnikovega starega očeta. Veliko število žalnih gostov je pokojnemu sovaščanu izkazalo zadnjo čast, spoštovanje in ljubezen. Pokojni oče je bil dobričina, skromen in dober sosed ter je čuval v sebi vse podedovane vrline pristne domače slovenske hiše.

Samo zaradi tega, ker je bila Močilnikova družina značajna in zvesta svojemu ljudstvu, so jo nacistični nasilniki v črnih aprilskih dneh leta 1942 neusmiljeno izselili. Brata Andrej in Anza se iz izseljeništva nista več vrnila in jih v daljnem kraju krije tuja zemlja. Obe žrtvi nacističnega nasilja hranimo v trajnem spominu, zlasti pa Andreja, ki je bil človek, da je malo takih. Zgledno je skrbel za kmetijo, požrtvovalno in preudarno je sodeloval tudi v naših narodnih in prosvetnih organizacijah, predvsem pa je vedno rad pomagal bližnjemu. Vešče je zdravil živino in neštete kmete je obvaroval pred občutno škodo v hlevu. Med njimi ni poznal razlike, vsakemu je pomagal. Priznanja teh dobrot vendar Močilnikova družina aprila 1942 ni bila deležna. Sosedje, ki so bili tedaj na vplivnih položajih, se za njo niso potegnili in ji prihranili kruto trpljenje izseljeništva.

Pokojni Močilnikov stari oče je zelo žaloval za svojima sinovoma. Sedaj je šel tudi on za njima. Ob odprtem grobu se je od njega poslovil domači župnik in se mu posebej zahvalil za vneto skrb kot dolgoletni mežnar v libuški cerkvi. Domači pevski zbor pa mu je v slovo zapel žalostinke.

Prvi absolventi sindikalne šole

Leta 1964 sta deželna skupina sindikalne zveze in koroška delavska zbornica ustanovili triletno sindikalno šolo, v soboto pa jo je prvih 52 absolventov zapustilo z diplomami. Več kot polovica absolventov je dosegla zastavljeni cilj s prav dobrim uspehom.

Sindikalna šola je bila ustanovljena kot triletna večerna šola. Pouk je dvakrat tedensko in vsebuje 14 predmetov. Glavni poudarek daje šola nacionalni ekonomiji ter ustavi in upravi države. Ustanovljena je bila z namenom, da usposablja mlade talentirane delavce za delo v obratnih svetih in sindikalnih organizacijah. Njeni obiskovalci so v glavnem vajenci in delavci v raznih poklicih.

Izročilu diplom so prisostvovali vodilni funkcionarji deželne skupine sindikalne zveze in delavske zbornice. Pri nagovorih v obliki intimne slavnosti je bilo naglašeno, da je bila prvotna bojazen, če bo ta šola naletela med delavci na potreben odziv, neupravičena. Že prva tri leta so pokazale upravičenost te šole in potrebo po njej. Število prvih diplomantov kaže, da je med delojemalci v deželi za tovrstno šolanje in usposabljanje za zastopanje koristi delovnih ljudi veliko zanimanje.

Dr. Ferdinand Kolednik — šestdesetletnik

V zatišju Podgorij že nekaj let živi in po svoje dela prevajalec knjig, katerega ime je med nami le malo znano, ki pa je po svojih prevodih del slovenske književnosti zaslovel takorekoč po vsem svetu. V sredo minulega tedna je praznoval svojo šestdesetletnico.

Šestdeset let je postal star dr. Ferdinand Kolednik. Rodom iz Maribora, kjer je postal menih, je prepotoval širno Ameriko, preden se je naselil v Podgorjah. Bil je župnik v Dalmaciji, poskusil je gestapovske zapore, od leta 1948 pa je živel v Ameriki, od tega tri leta kot misionar pri Indijancih v Ekvadorju.

Svoje dosedanje življenje je posvetil učenju jezikov in širjenju slovenskih književnih del v širnem svetu. Jurčičevega »Jurija Kozaka« je s prevodi v francoščino, angleščino, italijanščino in nemščino posredoval malone vsemu svetu. Njegov francoski in angleški prevod »Jurija Kozaka« sta bila namreč prevedena v 40 jezikov, med drugimi tudi v kitajski, novogrški, vietnamski, portugalski, arabski, retoromanski in druge manj poznane jezike. Njegov francoski prevod je prvič izšel leta 1938 in je medtem doživel štiri izdaje. K prevodom v druge jezike je dr. Kolednik napisal spremno besedo, v kateri je svetu predstavil slovensko književnost in njene ustvarjalce.

Največ je prevajal spise Jurčiča in F. Saleškega Finžgarja. Izmed Jurčičevih del je prevedel še »Desetega brata« v nemščino, pred dvemi leti pa je v Kanadi izšel njegov prevod »Sosedovega sina« kot knjiga. Finžgarjev roman »Pod svobodnim soncem« je prevedel v nemščino in francoščino, poleg tega pa je od Finžgarja prevedel še povesti »Dekla Ančka« in »Strici«. Kakor francoski prevod romana »Pod svobodnim soncem« išče tudi njegov prevod Cankarjeve drame »Potopljeni cvet« še založnika.

To so vendar le glavna dela, ki jih je dr. Kolednik prevedel in posredoval drugim narodom. Leta 1950 je postal kot edini Slovenec član društva kanadskih pisateljev, že prej in sicer leta 1938 pa ga je Francoska akademija odlikovala z zlato kolajno. Lani je bil imenovan za dopisnega člana rimske akademije Tribuna, društvo književnih prevajalcev Slovenije pa ga je letos izvolilo za častnega člana.

Dr. Kolednik je v svojih šestdesetih letih opravil pomembno delo na polju širjenja slovenske književnosti. Zahvalo za to delo povezujemo z željo: še na mnoga, mnoga leta!

Načrti za človeka iz leta 2000

Še dobrih trideset let in pisali bomo leto 2000. Uresničili smo že vesoljske ladje, kakršne si je zamislil Jules Verne, in v kratkem se bomo izkrcali na Luni. Pred nami je načrt širokega omrežja medcelinskih prevoznih raket, pošto in vsakovrstno blago bomo izstreljevali kar skozi prostor. V dveh urah in pol bomo v nadzvočnih letalih premagali razdaljo med Evropo in Ameriko. Umetni sateliti bodo urejevali letalski promet, pošiljali vsemu svetu hkrati slike in vesti. Elektronski možgani bodo mislili in odločali za nas. Industrijska proizvodnja bo vedno bolj avtomatizirana.

To so tehnični izgledi na leto 2000, v katerem se bo človek znašel v dokaj drugačnih razmerah. Toda znanstveniki ne delajo načrte le za razvoj tehnike, marveč načrtujejo za leto 2000 tudi — človeka. Vsakih dvanajst mesecev naraste človeštvo za 50 milijonov. Te ljudi bo treba nasititi: iz morja bomo dobivali hrano in vodo za namakanje puščavskih predelov, iz morja bomo pridobivali mnoge osnovne prvine. Ogromna energija, ki nastaja pri razpadanju atoma, bo v splošni uporabi.

Kako pa je napredoval človek? Kaj ga čaka? Ali se ne čuti v nekakem nesorazmerju z okoljem, ki ga obdaja, s svojim časom, s stvarmi, ki jih je ustvaril? Domnevajo, da so naši predniki pred milijonom let potrebovali za življenjski obstoj inteligenčni indeks vsaj 30; danes, po preteku 3500 generacij, smo dosegli komaj indeks 100. Človeški duh torej ni doživel globljih sprememb. Spremenile so se predstave o življenju in smrti, niso pa premagane starodavne bojazni.

Toda če so se spremenile razmere, so se povečale tudi potrebe. Človek hoče biti danes srečen, močnejši, ostati mlad, živeti hoče dalje ter z manjšimi napori in bolečinami. Že v zibelki vemo, da bomo morali umreti; toda otrok, ki se je rodil v začetku tega stoletja, je imel pred seboj povprečno le 47 let dolgo življenje, medtem ko ima danes že 70 let. Naše mišične in živčne celice se žal ne obnavljajo. Ameriški znanstvenik dr. Frank Berger, ki je iznašel prvo pomirjevalno sredstvo, pa opravlja zanimive poskuse: „Če bodo ti poskusi uspeli, bo to pomenilo, da bomo lahko človekovo življenje podaljšali za najmanj dvajset let."

Predvsem bo treba rešiti človeka pred nadlogami in mukami starosti, saj je lahko tudi ta doba pri človeku vedra in ustvarjalna. Spomnimo se, da je Goethe z 81 leti končal „Fausta", da je Verdi napisal „Falstaffa", ko mu je bilo sedemdeset let, in da je Churchill s 66 leti popeljal Veliko Britanijo v vojno.

Ameriška medicina zaposluje 62.000 ljudi v 2000 inštitutih, ki proučujejo razne bolezni in pripravljajo človeka za leto 2000. Ameriški kirurg Adrian Kantrowitz, ki skuša v svoji bolnišnici omogočiti paralitikom, da bi lahko znova uporabljali svoje noge, je izumil stimulator za diafragmo, ki nadomešča jeklena pljuča, ter stimulator za mehur. Milijon Američanov umre vsako leto zaradi raznih srčnih obolenj, 250.000 jih ubijejo rakasti tumorji. Sloviti kirurg De Bakey, ki je izvedel prvo presaditev umetnega srca, je odprl deset tisoč src, medtem ko je popravljal srčne zaklopke nekemu petnajstletnemu dekletcu.

Polovica bolnikov na ameriških klinikah trpi za duševnimi motnjami; skupno stanejo družbo nad dve milijardi dolarjev na leto. Vsi se nekam slabo počutijo. Kaže, da približno milijon ameriških študentov uporablja LSD, novo mamilo, ki spodbuja domišljijo in prestavi človeka v neresnično okolje. Statistike povedo, da zaužijejo Američani vsako leto 13 milijard pomirjevalnih in vzpodbujevalnih tablet. Ljudje hočejo premagati osamljenost, iščejo poguma ali mir, skušajo zavreči resničnost.

V človeškem „stroju" bo v bodoče vedno laže nadomestiti izrabljene dele. Pomorska bolnišnica v Washingtonu ima edinstveno „banko": v njej hranijo lopatice, stegnenice, zmlete kosti, v celofan zavite žile, hrustanec, živce itd. Nad vrati je napis „Iz smrti življenje". Doslej so že 20.000-krat prenesli razna tkiva na 6000 pacientov.

Toda problem bodočnosti ni le v tem, kako bi človeku podaljšali obstoj, mu nadomestili ledvice, srce ali celo možgane, ga napravili bolj zdravega ali bolj razumnega ali ga celo obudili iz smrti. Problem je mnogo večji — kako bi napravili človeka srečnejšega.

Razvoj turizma skozi stoletja

Raziskovalci zgodovine turizma so dognali, da segajo zametki tovrstnega udejstvovanja v 8. stoletje. V tem času namreč francoski kralj Karl Veliki (742—814) vzpostavil zveze z bagdadskim kalifom Harun al Rašidom in začela so se prva, sicer redka potovanja francoskih dvorskih ljudi v Palestino in v druge dežele Bližnjega vzhoda.

V tem času so se pojavili že tudi prvi prospekti za turiste s kratkimi podatki o poti in o razdaljah med posameznimi mesti, pozneje pa so začeli vnašati v te prospekte tudi bolj podrobne podatke o prenočiščih, o carinskih predpisih, o podnebnih razmerah in o znamenitostih raznih predelov.

Prvi organizatorji mednarodnih turističnih potovanj so bili trgovci iz Genove, Pise, Augsburga in Nürnberga.

Vitamin A proti raku?

Z velikimi dozami vitamina A je mogoče pri živalih preprečiti raka na pljučih ali vsaj zavreti njegov razvoj. To je izjavil prof. Soffiotti iz Chicaga na mednarodnem kongresu raziskovalcev raka v Tokiu. Poizkusi na hrčkih so pokazali, da so z velikimi dozami vitamina A preprečili razvoj raka na pljučih, čeprav so jim vcepili snov, ki povzroča rakasta obolenja. Med hrčki, ki so prejeli vitamin A, je samo eden zbolel za rakom.

Po mnenju ameriškega znanstvenika blokira vitamin A proces spreminjanja zdravih celic v rakaste. Pristavil je, da je še prezgodaj, da bi vitamin A uporabili za sredstvo pri preprečevanju raka, toda dosedanji rezultati nakazujejo novo pot pri zdravljenju in preprečitvi pljučnega raka.

Prezgodaj je še, da bi ljudem, ki kadijo ali živijo v zakajenem ozračju, priporočali, naj usmerijo svojo prehrano predvsem na korenje, ki vsebuje mnogo vitamina A. Morda pa bo bodočnost v tej smeri pokazala novo pot v raziskovanju te zahrbtne bolezni.

Statistika življenja

Anglija — dežela čudnih običajev, rekordov, proračunov in statistik, kjer so ljudje hladnokrvni in zadržani in se ne vznemirjajo zaradi stvari, ki bi Evropejca razburile ali navdušile, ta Anglija se je od srca nasmejala, začudila in navdušila nad delom nekega Angleža.

Kaj je storil ta Anglež?

Ni objavil nobenega izuma, ni mu uspelo ozdraviti raka, ni objavil nobenih neizpodbitnih dokazov o svojem srečanju z Marsovci. Ne, ta možakar je bil vse življenje le potrpežljiv in precizen statističar. Ko je slavil svoj osemdeseti rojstni dan, je objavil statistiko o tem, kaj človek napravi v osemdesetih letih svojega življenja.

Najprej je izračunal, da osemdesetletnik živi natanko 29.220 dni ali 701.280 ur ali 42 milijonov 70.800 minut ali slednjič 2 milijardi 524,608.000 sekund.

Največ svojega časa pa osemdesetletni možakar ne porabi za delo. Spal je 26 let, 312 dni, 18 ur in 22 minut, na delovnem mestu je prebil »samo« 21 let, 95 dni, 14 ur in 40 minut.

Za kaj je — razen spanja in dela — porabil največ časa?

Osemdesetletni človek — to velja vsaj za omenjenega Angleža — se je v svojem življenju dolgočasil nič manj kot 6 let 116 dni 14 ur in 10 minut. Precej časa je porabil tudi za polnjenje svojega želodca: jedel je natanko 5 let, 346 dni, 5 ur in 12 minut.

Čakal je pet let, 302 dni, 16 ur 45 minut. Žal skrbni statističar ne navaja na kaj je čakal.

Preidimo na ljubezen. Koliko časa je trajala »pomlad življenja«? Natanko 4 leta, 39 dni, 8 ur, in 27 minut. Se vam zdi malo? Da, da, lepe stvari naglo minevajo...

Na sprehode odpadejo 4 leta, 12 dni, 15 ur in 3 minute, na potovanja pa 3 leta, 273 dni, 18 ur in 24 minut. Za čitanje je omenjeni Anglež porabil skupno eno leto, 243 dni, 7 ur in 18 minut.

Britje... za ta neprijetni posel je porabil skupno 228 dni, 2 uri in 52 minut.

V čem je osemdesetletnemu Angležu minil preostali čas, zgovorno pripoveduje naslednja tabela. Anglež je torej v osemdesetih letih svojega življenja:

	dni	ur	min.
plačeval račune	140	23	59
podpisoval svoje ime	42	14	58
obuval čevlje	39	19	18
gledal na uro	30	9	36
odklepal vežna vrata	29	4	47
vzgajal svoje otroke	26	14	33
namakal pero v črnilo	21	13	36
si zavezoval kravato	18	12	6
presedel v gledališču	16	6	20
si brisal nos	13	8	28
si prižigal cigareto	12	16	25
iskal gumbe pod omaro	6	21	25
iskal svoja očala	5	1	38
zehal	4	2	26
žvižgal psu	2	14	30

Tako, pa smo na koncu statistike. Ali ste se ob njej zamislili? Ali ste morda postali otožni? Morda pa ste se zasmejali?

Smejte se, smejte se čim več — kajti po statistiki tega pedantnega Angleža se človek v osemdesetih letih svojega življenja smeji samo en dan, dvaindvajset ur in tri minute.

Tudi glasbila iz plastike

Umetne snovi so se uvelja-vile že v mnogih panogah industrijske dejavnosti. Zadnje čase posegajo po njih tudi tovarne glasbil. Plastična snov spodriva les in med, tradicionalni sestavini glasbenih instrumentov.

Neka ameriška tovarna pihal je začela izdelovati iz plastičnih snovi pisane klarinete, ki jim prerokujejo veliko bodočnost, ker niso občutljivi za temperaturne spremembe in imajo torej nihovi toni vedno enako kvaliteto. V ameriških šolah je v orkestrih čedalje več snežno belih, iz plastične snovi izdelanih suzafonov, basovskih tub, ki so dobile ime po skladatelju Johnu Sousi.

Suzafoni so ponavadi iz medi. Ker tehtajo skoraj petnajst kilogramov, so pretežki za mlade člane šolskih orkestrov. Šele plastični suzafon lahko nasijo tudi otroci. Glasbeni učitelji poudarjajo troje prednosti novega glasbila: plastični suzafon ni občutljiv za praske, mnogo lažji je od sedanjega, razen tega pa ga ni treba tako pogosto ličiti kot enako glasbilo iz medi.

ROBERT MERLE 36

Posrečilo se mi je — a ne brez težav — da sem postavil na noge eskadron, ki ga je bil zahteval Himmler. S privolitvijo svojih ljudi sem za vsakega poslal Himmlerju podatke za kandidaturo SS. Ti podatki so mi vzeli precej časa, saj sem jih pripravil z vso vestnostjo, posebno tiste, ki so se dotikali rodovnika kandidatov. Podrobno sem preštudiral arhive v matičnih uradih, brskal daleč v preteklost, saj sem dobro vedel, koliko važnosti polaga stranka pri rekrutiranju SS na rasno čistost. V pripisu poročila sem zapisal, da se mi ni zdelo potrebno priložiti tudi svojih podatkov, kajti dobro vem, da na žalost ne izpolnjujem fizičnih pogojev, ki jih zahteva stranka: SS je namreč posebej poudarjala, da kandidati ne smejo biti manjši kot 1,80 m — višina, do katere je meni še precej manjkalo.

Himmlerjev odgovor sem prejel 12. decembra. Sprejel je vse kandidate, ki sem jih predložil, mi čestital za skrbno pripravljene podatke in mi sporočil, da je spričo mojih dotedanjih zaslug za stvar pripravljen narediti izjemo glede moje fizične pomanjkljivosti, ter da me s činom oberscharführer uvršča v elitno führerjevo vojsko.

Stal sem pri mizi v kuhinji, pred očmi so mi plesale vrstice Himmlerjevega pisma, zavedal sem se, da je vse moje življenje krenilo na novo pot.

Z veliko težavo sem Elsie dopovedal, kakšna nepričakovana sreča je zame, da so me sprejeli v SS. Zaradi tega sva prvič v najinem skupnem življenju imela nekaj precej žolčnih prepirov, predvsem potem, ko sem moral načeti najine tako težko zbrane prihranke, da sem si kupil uniformo. Nadvse potrpežljivo sem Elsie razlagal, da je zdaj misel na nakup posestva odveč, da sem — po pravici povedano — od nekdaj čutil nagnjenje samo do vojaškega poklica in da moram pograbiti to sijajno priložnost, ki se mi je ponudila. Ugovarjala mi je, da SS ni vojska, da ne bom dobival plače in da mi nihče ne more dati zagotovila, da bo stranka kdaj zmagala; saj sem sam priznal, je rekla, da je stranka pri volitvah, ki so sledile predsedniškim, izgubila veliko glasov. Na te besede sem strogo rekel, naj utihne, saj nisem mogel trpeti, da bi samo za trenutek podvomila o uspehu našega gibanja.

Ta uspeh, o katerem sem takrat govoril bolj z vero kakor s prepričanjem, se je pokazal prej, kot sem mogel pričakovati. Niti dober mesec ni potekel od tega najinega prepira, ko je führer postal kancler rajha. Nekaj tednov pozneje je stranka zlomila sleherni odpor opozicije ter docela prevzela oblast.

1934

V juniju sem dobil povelje, naj s svojim eskadronom odidem na konjeniško parado SS v mestu S. Po ulicah, okrašenih z zastavami in s kljukastimi križi, sredi neizmernega navdušenja prebivalcev, je parada potekala natanko po načrtu in v najpopolnejšem redu. Po podrobnejšem pregledu naših čet je imel Himmler govor, ki mi je segel globoko v srce. Po pravici povedano, sem misli, ki jih je povedal, že dolgo poznal. Ko pa sem jih slišal sredi tega slovesnega praznika in naravnost iz ust reichsführerja samega, so mi zazvenele kakor živa potrditev resnice, o kateri so govorile.

Reichsführer je najprej omenil težave SS in stranke v preteklih mesecih, ko je šlo za prevzem oblasti, in ko je „marsikdo stranki obrnil hrbet, veliko naših pa se je znašlo v zaporih..." Toda hvala bogu, stranka in SS sta prestala težko preizkušnjo. Volja Nemčije nam je dala oblast v roke.

Toda ta zmaga, je slovesno poudaril reichsführer, ne more in ne bo spremenila duha Črnih korpusov. Tudi v sončnih dneh bodo esesovci ostali, kar so bili v dneh viharja: vojščaki, ki jih podžiga čast. V vseh časih, je dodal, od daljne dobe tevtonskih konjenikov naprej je bila čast najvišji ideal vsakega vojaka. A takrat še ni bilo do kraja razčiščeno, kaj pravzaprav je čast. V praksi so vojaki večkrat težko izbirali med več potmi in našli tisto, ki je bila najbolj častna. Teh težav pa zdaj za SS ni več, je z veseljem ugotovil reichsführer. Naš führer Adolf Hitler je enkrat za vselej definiral čast vsakega esesovca. In ta definicija je postala geslo njegovih izbrancev, njegove elitne enote: „Tvoja čast," je rekel, „je tvoja zvestoba!" In tako je postalo vse sila preprosto in jasno. Vprašanja vesti so padala, treba je biti samo zvest, se pravi: ubogati. Naša poglavitna in edina naloga je: ubogati. In v zahvalo tej absolutni ubogljivosti, ki je glavni element pravega duha Črnih korpusov, lahko rečemo, da se ne bomo nikoli več zmotili, da bomo neomajno, v lepih in težkih časih varovali večni princip: Nemčija, Nemčija nad vsem.

Po govrou je Himmler sprejel voditelje stranke in SS. Glede na svoj nizki čin sem bil presenečen, ko me je dal poklicati.

Stal je za veliko prazno mizo v salonu magistrata.

„Oberscharführer, vi ste sodelovali pri likvidaciji Kadowa, ali ne?"

Otroške tatvine

Kar zadeva majhne otroške tatvine, je treba reagirati predvsem mirno, ugotoviti vzroke in poiskati primerno zdravilo. Že v začetku pa si moramo biti na jasnem, da ni tatvina, če se zelo majhen otrok polasti kake stvari. Saj tak malček sploh še nima pojma, kaj bi utegnilo biti njegovo in kaj ne. Stvari, ki ga zanimajo, vzame v roko. V tem primeru bi bilo torej neprimerno, če bi dali otrokom občutek, da ne delajo prav. S tem bi jih le zastrašili. Treba jim je le razložiti, da igrača ni njihova, da se hoče drug otrok igrati z njo, da posodi drugim itd. Skratka, položaj je treba »normalizirati«.

Prava tatvina se začne pojavljati šele od približno šestih let dalje. Kadar otrok po tej starosti vzame stvar, ki ni njegova, ve, da dela nekaj nedovoljenega, zato jemlje na skrivaj in ukradeno reč skriva. Če starši skrito stvar potem najdejo, običajno otroka osramote in grajajo. Vendar pa je ta reakcija popolnoma zgrešena. Zastrašiti ali zasramovati otroka v tem primeru zadevo le še poslabša. Otrok, ki izmakne mami nekaj soldov in sošolcu radirko, krade v bistvu stvari, ki bi jih zlahka imel tudi sam. To v veliki večini primerov pomeni, da je otrok osamljen in nezadovoljen. V tatvini gotovo igra svojo vlogo želja po večji ljubezni, običajno skupaj s strahom, ljubosumjem in podobnim. Starši morajo tedaj napraviti kratek račun o stanju v družini: Je v družini skladnost? Kdo se pravilno ukvarja z otroki?

Seveda pri otroški tatvini dejanja ne smemo zamolčati, ampak ga moramo obravnavati z razumevanjem, resnobo, globokim zanimanjem in ljubeznijo, ki jo kažemo do otroka. Otroku bomo morda dali določeno vsotico denarja mesečno, mu morebiti kupili nekatere stvari, ki si jih skrivaj želi, če ne, pa mu dopovedali, zakaj jih ne moremo.

Preden otroku prikažemo njega samega kot majhnega kriminalca, ki ne more živeti v skupnosti, moramo res uporabiti vse načine in sredstva razumevanja, dobre volje in inteligence, da ga ne obtožimo agresivnosti in neodgovornosti. Kot moramo drevo zdraviti pri koreninah in ne pri krošnji, moramo tatvine pri vzrokih in ne pri zunanjem videzu. Ne smemo pa stvari pustiti vnemar, češ bo že sam sprevidel, kaj je prav.

Čiščenje kuhinjske omare

Kuhinjsko omaro čistimo znotraj po potrebi. Tam, kjer štedilnik gori vso zimo, kjer je pri hiši več kadilcev, kjer so tla pokrita z lesonitom, sta omara in njena vsebina bolj izpostavljena drobnim delcem prahu, ki se nevidno dvigajo v zrak in sedajo na predmete ter celo prodrejo v zaprto omaro. Zato se ne čudimo umazaniji na posodi in porcelanu, ki je nismo rabili vse leto ali le rekdo.

V omari izpraznimo najprej police, kjer shranjujemo porcelan in steklo. Stene omare in police obrišemo, če je treba tudi poribamo, dobro posušimo in namestimo na staro mesto. Police preoblečemo s papirjem ali s polivinilom, še bolje pa je, če jih vsaj v novih omarah, prevlečemo s prozornim lakom. V taki omari bo odpadlo precej dela, prah in umazanija ji ne bosta mogla do živega, hkrati pa bo tudi zavarovana, če se polijeta olje ali mast.

Porcelan in steklo pomijemo, oplaknemo v vroči vodi in nalagamo v skledo ali na odcedilnik. Porcelana ne brišemo, kozarce in drugo steklenino pa zdrgnemo s čisto laneno krpo, da postanejo svetli in kristalno čisti.

Ker sta porcelan in steklo često okrašena z zarezami in žlebički, ju moramo zdrgniti še s krtačko. Prav primerna je stara zobna ščetka, ki lahko seže tudi v najmanjše vdolbine, luknjice in zavoje. To velja še posebej za kristal, ki ga postavljamo velikokrat na odprte police, na omare in mize.

K steklenini sicer ne spadata luč in žarnica v kuhinji. Pa vendar sta stekleni in preradi pozabimo nanju. Največkrat krivimo za slabo razsvetljavco električni tok, ne pomislimo pa, da seda umazanija, posebno še v kuhinji, kjer je pomešana s soparo, na dele senčnika in žarnico samo. Obrišemo ju vsakih štirinajst dni, toda previdno. Posebno žarnico! Vroče se ne dotikajmo z mrzlo krpo!

Preden začnemo čistiti posodo si zapomnimo:

Ravnajmo z njo kot s porcelanom. Odrgnine so ji dvakrat nevarne: posoda zgubi lepo zunanjost, na obtolčenem mestu pa kmalu nastane luknjica.

Ne čistimo je z ostrimi predmeti! Če se nam je jed prijela dna, v posodo nalijemo malo vode in jo rajši pomijemo naslednji dan.

Prekipelo jed takoj obrišemo s posode. Če jo bomo pustili na posodi, se bo zasušila in še morda zapekla, tako da bo treba seči po grobem prašku ali pesku, ki nista primerna za čiščenje zunaj ali znotraj.

Prazne posode ne postavljajmo na vročo ploščo.

Nenadne velike temperaturne razlike slabo vplivajo na emajl, ki rad razpoka.

Ker imamo več vrst posode, jo čistimo različno:

Emajlirano posodo čistimo najbolj preprosto: operemo jo v vroči vodi, oplaknemo in osušimo.

Aluminijasto posodo čistimo prav tako. Je pa bolj občutljiva, potemni namreč, če kuhamo v njej določene jedi ali če stoji v njej voda. Zato jo od časa do časa zdrgnemo z namiljeno najfinejšo volno. Drgnemo vedno v isti smeri. Lepo jo osvetlimo tudi z mehko krpo, namočeno v kromov prašek.

V potemneli posodi lahko prekuhamo tudi jabolčne ali paradižnikove olupke, da ji vrnemo prvotno barvo. V njej nikoli ne puščamo mleka.

Drobni nasveti

- Biskvit bo mnogo boljši, če boste dodale pred mešanjem vsakemu rumenjaku po eno jušno žlico vroče vode.
- Telečja pečenka bo okusnejša in bolj sočna, če jo boste, preden jo potisnete v pečico, obložile z rezinami prekajene slanine.
- Dan ali dva stari kifeljci bodo spet sveži in hrustavi, če jih za nekaj minut potisnete v ročo pečico. Izboljšate jih na ta način, da jih razpolovite in polovice obložite z rezinami sira. V pečici jih pustite tako dolgo, dokler se sir ne prične topiti. Takšne sirove rogljiče lahko ponudite tudi gostom k vinu.

Zadnje čase je pri nas tudi precej steklene posode. Nikoli je ne postavljamo neposredno na plinski štedilnik, vselej podstavimo žični podložek in posodo zunaj in spodaj dobro obrišemo. Pomivamo jo v detergentu, ne drgnemo je s praški, ker drobci puščajo zareze.

Enako ravnamo s porcelanasto posodo. Če se je jed v njej prismodila, jo namočimo in šele naslednji dan podrgnemo z lesenim nožem ali žlico.

Bakreno posodo pomivamo kot drugo, osvetlimo jo s sidolom ali mešanico kisa in soli.

Nikoli ne spravljamo v omaro mokre ali na pol suhe posode. Vlaga se vleze v omaro, na stene se naseli plesen, iz omare pa se širi neprijeten zadah.

Med kot zdravilo in hrana

Če je med idealna hrana za srce pri dobrem zdravju, potem je še veliko več vreden za bolno srce.

Za okrepitev telesa po dolgi bolezni, po izgubi krvi zaradi nezgod, po operaciji ali otroški postelji, je med neprekosljivo živilo.

Z medom lahko pospešimo tvorbo krvi. Po nekaj tednih opažamo, da postajajo otroci bolj krepki in da se veča njihova teža. Tudi odpornost proti nalezljivim boleznim se poveča. Strokovnjaki trdijo, da bi bilo za zdravje ljudi bolje, če bi jedila sladili z medom namesto s sladkorjem.

Največji zdravilni uspeh dosežemo, če uživamo med v naravni obliki.

Malo o cvetličnih posodah

Poleg mnogih drugih dejavnikov je za uspešno rast rastlin važna tudi posoda, zato nam ne sme biti vseeno, kam bomo rastlino vsadili. Strokovnjaki so si že dolgo edini v tem, da so za rastline najboljši navadni glinasti lonci, to pa zato, ker skozi stene prepuščajo koreninam potrebni zrak.

Mnogim gojiteljem lončnic so navadni glinasti lončki premalo lepi in zato radi kupujejo pološčene ali celo lončke iz raznih umetnih mas. Take posode so sicer lepe in trpežne, ker pa ne prepuščajo zraka, se rastline v njih ne počutijo ravno najbolje. Če smo si take lončke že nabavili, vsadimo vanje rajši enoletne rastline, ki so manj občutljive kot trajnice. Pločevinaste posode, pa naj so še tako lepo izdelane, za rastline niso priporočljive.

Vsaka posoda naj ima podstavek, v katerega se bo po zalivanju stekala odvečna voda. Če so posode brez podstavka in imamo rastline v stanovanjih na pohištvu, bodo na njem kmalu neprijetni madeži. Da zavarujemo pohištvo in druge predmete, si nabavimo podstavke iz plastičnih mas. Ti so najboljši, ker ne prepuščajo vode. Navadni glinasti podstavki namreč prepuščajo vlago in zato moramo imeti na občutljivem pohištvu pod njimi še kos stekla.

Na oknih, predvsem pa na balkonih, uporabljamo namesto lončkov cvetlične zabojčke. V njih se mnoge rastline bolje počutijo kot v malih posodah, ker se zaradi večje količine zemlja le počasi izsušuje. Najpogosteje vidimo na oknih in balkonih lesene zabojčke, v zadnjem času pa jih začno vedno močneje izpodrivati salonitni, ki so bolj trpežni in lepši. Dobri so obojni, le da so primerno globoki in široki.

Ob koncu še nekaj besed o neprimernih posodah. Marsikje vidimo, da imajo cvetlice na oknih in balkonih v neustreznih in največkrat tudi v skrajno neokusnih posodah. To so razne odslužene posode, konservni lončki, večkrat tudi — nikar se ne čudite — nočne posodice. Da je tako cvetlično okno vse prej kot lepo in estetsko, ni treba posebej poudarjati. Take posode nobenemu gojitelju ne delajo časti. Lepše je že imeti prazno okno kakor pa na njem cvetlice v neokusnih posodah.

„Jawohl, Herr Reichsführer."

„In odsedeli ste pet let v kaznilnici v Dachauu?"

„Jawohl, Herr Reichsführer."

„In pred tem ste bili v Turčiji?"

„Jawohl, Herr Reichsführer."

„Kot dragonski podoficir?"

„Jawohl, Herr Reichsführer."

„Ste sirota?"

„Jawohl, Herr Reichsführer."

Bil sem presenečen, razočaran. Himmler se je natanko spominjal podatkov iz mojega kartotečnega lista, ni pa se spomnil, da me je vse to nekoč že spraševal.

Premolknil je, me pozorno pogledal in nadaljeval:

„Ali vas nisem pred dvema letoma srečal pri polkovniku baronu von Jeseritzu?"

„Jawohl, Herr Reichsführer."

„Ali vas ni polkovnik baron von Jeseritz zaposlil kot kmetovalca?"

„Jawohl, Herr Reichsführer."

Ščipalnik na nosu mu je tedaj poblisnil in s trdim glasom je vprašal:

„Ali vam nisem nekoč že zastavil vsa ta vprašanja?"

„Jawohl, Herr Reichsführer," sem zdaj skoraj zajecljal.

Pogled, ki je šinil izza ščipalnika, me je prebodel.

„In vi ste mislili, da se tega ne spominjam?"

Z naporom sem spravil iz sebe:

„Jawohl, Herr Reichsführer."

„Zmotili ste se."

Srce mi je močneje udarilo, telo mi je v drži pozor postalo tako napeto, da so me zabolele vse mišice, in z naporom toda razločno sem odgovoril:

„Zmotil sem se, Herr Reichsführer."

In s tišjim glasom je rekel:

„Vojak ne sme dvomiti o svojem poveljniku."

Po teh besedah je zavladala dolga tišina. Bil sem kakor okamenel od sramu. Nič zato, če sem dvomil zaradi malenkosti. Dvomil sem! Židovski duh kritiziranja in obrekovanja se je prikradel tudi v moje žile: upal sem si soditi svojega voditelja.

Reichsführer me je ves čas pozorno opazoval. Potem je rekel:

„To se ne bo več zgodilo."

„Nein, Herr Reichsführer."

Spet premolk, potem pa je rekel tiho in čisto preprosto:

„O tem ne bova več govorila."

In z drgetom sem ugotovil, da se mu je povrnilo zaupanje vame. Gledal sem reichsführerja. Gledal njegove stroge, negibne poteze in obšel me je občutek varnosti.

Reichsführer je svoje brezčutne oči uprl v neko nevidno točko v prostoru nad mojo glavo in nadaljeval je, kot bi bral iz knjige:

„Oberscharführer, na podlagi vaše esesovske aktivnosti sem si naredil o vas neko določeno mnenje. Vesel sem, da je to mnenje docela ugodno. Vi ste mirni, preprosti, pozitivni. Ne silite se v ospredje, raje prepustite, da vaša dela govorijo za vas. Znate ubogati do zadnje pike in v danih možnostih ste sposoben iniciator in organizator. Prav s tega stališča še posebej cenim vaše podatke o vaših ljudeh, ki ste mi jih bili poslali. Ti podatki pričajo o resnični nemški natančnosti."

In z močnim glasom je dodal:

„Ihre besondere Stärke ist die Praxis."

Potem je spustil pogled name in nadaljeval:

„Vesel sem, da vam lahko rečem, da bodo vaše izkušnje iz jetniškega življenja lahko pomagale SS."

Oči so se mu znova zapičile v točko nad mojo glavo in brez oklevanja, ne da bi moral poiskati eno samo besedo, je gladko nadaljeval:

„Stranka v nekaterih krajih Nemčije postavlja koncentracijska taborišča, v katerih naj bi se zločinci regenerirali z delom. V ta taborišča bomo prav tako prisiljeni zapirati sovražnike nacionalsocialistične države, da jih zaščitimo pred zgražanjem njihovih sodržavljanov. Tudi pri teh nam gre predvsem za vzgojni moment. Gre za to, da s preprostim, delovnim in discipliniranim življenjem prevzgojimo in preusmerimo duha teh ljudi."

„Nameravam vam zaupati," je takoj nato nadaljeval, „začetniško mesto v upravi konzentrationslagerja v Dachauu. Prejemali boste uradniško plačo, ustrezno vašemu položaju, razen tega pa tudi nekatere dodatke. Razen tega boste imeli zastonj stanovanje, kurjavo in hrano. Z vami bo tudi vaša družina." Zdaj je malce predahnil.

„Življenje v zares nemški družini se mi zdi nepogrešljiv element v stabilnosti morale, kakršna naj bi bila lastna vsakemu esesovcu, ki je v KL na upravnem položaju."

In pogledal me je:

„Vendar pa teh besed ne imejte za povelje. To je samo predlog. Lahko sprejmete ali pa odklonite. Moje osebno mišljenje je, da bi s svojimi jetniškimi izkušnjami in sposobnostmi, ki jih imate, na takšnem mestu lahko največ koristili stranki. Toda glede na vaše zasluge vam dopuščam možnost, da izrazite kakšno drugo željo."

Malce sem okleval, potem pa rekel:

„Herr Reichsführer, povedati vam moram, da imam s polkovnikom baronom von Jeseritzom pismeno pogodbo za deset let."

„Ali je pogodba obojestranka?"

„Nein, Herr Reichsführer."

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

ALBERT DATNEY:

Ples presenečenja

Gilbert Ragondet je bil kratkoviden mladenič sramežljiv in zelo krotke narave. Zato ga ženske nikoli niso upoštevale kot ženina, ki je vreden pozornosti. Daktilografke iz njegovega urada so se mu pogosto posmehovale na veliko zadovoljstvo drugih uslužbencev. Ni bilo nedelje, da si ta ali ona od mlajših uslužbenk ni izmislila kako šalo na račun svojega nesrečnega kolega.

Posebno ena od njih, Ginette, v katero je bil Gilbert prek ušes zaljubljen, čeprav ga je odkrito odbila ob nekem njegovem edinem nespretnem in obupnem poskusu, da bi ji odprl svoje srce in razkril svojo ljubezen ... Zatem je postal še bolj molčeč, toda za hinavsko lepotico je gojil še naprej svoje brezmejno občudovanje. Ona pa je izkoristila vsako priložnost, da bi ga osmešila. A kar je bilo najbolj čudno: Gilbert se nanjo sploh ni jezil. Čutil je celo nekakšno žalostno zadovoljstvo, da ji je bil za igračko. To mu je bilo ljubše kakor njena popolna ravnodušnost.

Nekega dne je prejela Ginette hkrati z nekaj drugimi njenimi prijateljicami vabilo za neki »ples presenečenja« v predmestju. In takrat se je v njej porodila izredna ideja. Zakaj ne bi priredila majhno šalo? Naj se družba malo razveseli. Žrtev te šale naj bi bil seveda ubogi Gilbert.

Zato ga je nekega jutra s prijaznim nasmeškom nagovorila:

— Zelo prijetna novica, dragi Gilbert! Zaročenec moje prijateljice nas je vse iz pisarne povabil na razkošno prireditev. Ples naj bi bil naslednjo soboto z začetkom ob 21. uri. Prireja ga žena nekega bogatega zdravnika iz Versaillesa za rojstni dan svojega moža. Udeležili se bomo vsi iz urada. Postregli nam bodo s šampanjcem, obloženimi kruhki in pecivom ...

— Ne vem, ali smem tudi jaz? — je zajecljal mladenič.

— No seveda! Ali je treba tu še kaj vprašati?

In z zapeljivim nasmeškom je dodala:

— Računam s tem, da zanesljivo pridete. Videli boste, kako se bomo imenitno zabavali. Potrebno je samo, da pridete ob napovedanem času ... In s cvetjem, seveda! Vprašali boste za gospo Lorrier. Sicer pa bomo ob tem času tudi mi že tam. Jutri vam bom pokazala njeno hišo, brž ko me bo moja prijateljica obvestila.

Že misel, da bo z lepo Ginette preživel izven pisarne ves večer, ga je očarala. Zato je Gilbert sprejel njen predlog, a lepotica je takoj sporočila novico vsem svojim tovarišicam in tovarišem v pisarni. Čisto enostavno je iz telefonskega imenika vzela naslov nekega zdravnika, za katerega poprej ni vedela. Vsa družba v pisarni je morala obljubiti, da bo skrivnost skrbno obdržala zase in da bodo ob dogovorjenem času vsi na odrejenem mestu.

Čakali bodo skriti v bližini vrat, da bi mogli uživati v neuspehu bednega Gilberta. Potrebno je bilo, da se v primernem trenutku vsi nenadoma pojavijo, da bi ga s svojim smehom še bolj zmedli.

Medtem je v petek doktor Lorrier po naključju našel izgubljeno ljubavno pismo svoje žene. Iz njega je na svojo veliko prepadenost razbral, da ga žena vara in da pričakuje svojega ljubimca v soboto zvečer. Tega večera bi moral odpotovati zaradi nekega kongresa znanstvenikov v nekem mestu v notranjosti države.

Varani in razjarjeni soprog je komaj obvladal svojo prepadenost in jezo ter se odločil, da bo ženo in njenega ljubimca presenetil. Kakor da se v odnosih med njim in ženo ni nič spremenilo, se je ob dogovorjenem času odpeljal na železniško postajo. Nameraval se je tajno in iznenada vrniti domov v času, ko bo sodil, da pri svoji ženi najde neznanega zakonskega dvojnika.

Gilbert se je nestrpno sprehajal po ulici. Takoj ko je skozi svežo poletno noč odbilo devet počasnih udarcev na bližnjem stolpu, je pritisnil na zvonec železnih vrat razkošne bele vile.

Ko je sobarica odprla vrata, ji je Gilbert v zadregi povedal, da prihaja h gospe Lorrier. Služabnica mu je obzirno in razumevajoče namignila in ga takoj odpeljala v salon. Kmalu se je pojavila mlada žena, ki je bila nenavadno lepa. Toda ko je opazila neznanega moškega z velikim šopkom cvetja v rokah, je nenadoma obstala. Bilo je očitno, da je pričakovala nekega drugega.

V zadregi je mladenič komaj slišno zajecljal:

— Oprostite, prišel sem na vaš ples presenečenja. Kakor je videti, sem prišel na napačen naslov ...

Presenečenje na obrazu gospe mu je vse pojasnilo. Bil je torej prevaran, surovo zasmehovan. S skrajnim naporom je poskušal pojasniti svoj položaj.

Vsa zgodba je gospo Lorrier sprva razjezila, nato jo je zanimala, in ko je slednjič razumela, da gre za neokusno šalo, katere žrtev je postal njen sramežljivi in nežni sobesednik, se je ljubeznivi ženi mladenič zasmilil.

— V redu, — je rekla s prijaznim glasom. — Pripravili so vam šalo, ki je bolj žalostna kot smešna. A jaz se zaradi tega ne morem jeziti na vas ... Zato bom sprejela vaše cvetje ... Nikakor ne želim, da bi vam to nepredvideno srečanje z menoj ostalo v slabem spominu. Nasprotno ...

V znak pozdrava mu je ponudila svojo fino belo roko, ki jo je poljubil v znak spoštovanja, a še vedno malo zmeden.

Prav v tem trenutku se je med vrati nenadoma pojavil doktor Lorrier. Mlada žena je prestrašeno kriknila. Doktor je bil izven sebe od jeze. Gilbert ni več vedel, za kaj gre. Stal je z odprtimi usti, ko ga je doktor Lorrier napadel in ga pričel obsipavati — brez pojasnila — s ploho zaušnic. Nastal je grozen hrup, ki se je razlegal do tistih, ki so čakali v drevoredu.

Skriti v senci gostega drevja, so Ginette in njena družba nestrpno čakali na Gilbertovo vrnitev. Koliko bo smeha! In — pst! ... Naenkrat so se dvoriščna vrata na široko odprla. To je bil on, Gilbert.

— Mir! Pazite! Glejte ga! — je opozarjala daktilografka.

Toda nejasna mladeničeva senca kakor da se ni premikala. Gilbert je stal s hrbtom naslonjen na železno ograjo v nekem čudnem položaju, napol sključen. Zatem se je zopet malo premaknil in, zaletavajoč se, napravil nekaj korakov. Slednjič se je nenadoma zgrudil na robu pločnika.

Dekleta in mladeniči, ki so čakali v svojem skrivališču in niso mogli razumeti, kaj se je zgodilo, so pohiteli k človeku, ki je ležal na pločniku.

Ginette se je prva nagnila čezenj in se takoj umaknila z izrazom groze na obrazu. Rdeč madež se je naglo širil po Gilbertovi srajci. Srce mu je že nehalo biti.

Ves divji in misleč, da ima opravka z ljubimcem svoje žene, je prevarani soprog meril naravnost v mladeničeve prsi ...

Ko se je vrgla čez negibno truplo svoje žrtve, je Ginette prvič v življenju glasno zajokala.

Smeh stoletij

Pred slavno bitko pri Termopilah so se hoteli številčno nadmočni Perzijci ponorčevati iz maloštevilnih Špartancev in so jim sporočili po slu:

„Toliko nas je, da bodo naše puščice zatemnile sonce."

Toda Špartanci jim niso ostali dolžni:

„Tem bolje, borili se bomo v senci!"

O O O

Leonidova žena Gorgona, hrabra Špartanka, je dala sinu, ki je odhajal na vojno, ščit in dejala:

„Vrni se z njim ali na njem!" (Padle vojščake so namreč Grki v znak časti nosili na ščitih.)

Svojega moža, ki jo je takrat poslednjič pozdravljal, pa je vprašala:

„Kakšen spomin mi zapuščaš,"

„Dovoljujem ti, da se poročiš z drugim hrabrim možem, ki bi bil vreden mojega spomina, in želim ti, da bi postala mati sinov, ki bi bili vredni obeh."

O O O

Pripovedujejo, da se je Bias, eden izmed prvih sedmih grških modrijanov, vozil nekoč po morju v družbi brezbožnikov, ki so svoje brezboštvo razlagali na dokaj neokusen način. Nenadoma se je dvignil hud vihar in ladja se je začela močno zibati. Tedaj je vsa družina — z brezbožniki vred — začela klicati bogove na pomoč. Bias pa je mirno rekel:

„Molčite, sicer bodo bogovi slišali, da ste tu!"

O O O

Velikega indijskega pesnika in misleca Rabindranata Tagoreja so vprašali, kako lahko postane človek srečen.

„Vem za nekaj nasvetov, toda najprej mi povejte, koliko časa bi pravzaprav hoteli biti srečni," je vprašal Tagore.

Vsi so bili v zadregi. Nihče ni vedel, kaj pravzaprav misli pesnik. No, pa je pojasnil:

„Vidite, če si človek želi sreče le za nekaj ur, naj se napije, če hoče biti srečen teden dni, naj se poroči, če pa hoče trajno srečo, naj si kupi vrt in prične gojiti cvetlice."

Gösta Törnequist:

ČUVAJ

Moj prijatelj direktor Winkler me je vprašal, ali me lahko povabi na kosilo. Imel je srečo, da sem mu mogel ustreči in sedela sva v jedilnici obnovljene restavracije Pri admiralu.

Prišel je natakar in sporočil: „Mož, ki ga je naročil gospod direktor Winkler, čaka zunaj."

„Ali bi bil tako dober in si ga ogledal? Rad bi slišal tvojo sodbo o njem," mi je dejal direktor Winkler.

V vestibulu je stal orjaški možakar, katerega obseg je izdajal silno telesno moč in čigar poteze na obrazu so kazale trdoglav, neupogljiv značaj.

„Če hočeš izvedeti moj prvi vtis," sem rekel direktorju Winklerju, „ti povem, da ne bi rad tega gentlemana srečal ponoči na samem. Pravzaprav niti podnevi ne."

„Krepak je videti," je zamrmral direktor in rekel potem močnemu možu: „Stopite z menoj na cesto, gospod Bergdal."

Pokazal mu je velik, eleganten avtomobil.

„Gospod Bergdal, pazite na avto, dokler se ne vrnem. Morda bo to trajalo uro, lahko pa tudi dve. Pa tudi če bi bilo pet ur, morate skrbno paziti, da kdo avta ne odpelje. Vam je to jasno?"

„No, če ni drugega!" je rekel Bergdal.

„Ne bodite tako prepričani: zdaj se tatovi ob belem dnevu ne pomišljajo uporabljati bomb in umetne megle. Takle avto mimogrede odpeljejo."

„Bodite brez skrbi, gospod direktor, dokler stojim jaz tukaj, se ne bo avtu nihče niti približal!"

Šla sva nazaj v jedilnico.

„Zdaj pa glejva, koliko velja," je rekel direktor. „Poskusil sem doslej že s sedmimi. Nobeden ni bil za rabo."

Pravzaprav smešno, sem pomislil. Tako lahko pa spet ni sredi belega dneva z ulice ukrasti avto.

Štiri minute kasneje je prišel iz hiše v bližini majhen, debel gospod in se napotil proti avtomobilu. Prijel je za kljuko in hotel odpreti vrata.

„Hej, vi! Kaj pa je to?" je zarenčal za njim gospod Bergdal z grozečim basom.

„Kako? O čem govorite? Saj vas nič nisem vprašal!" je rekel mali, debeli mož od spodaj navzgor, odprl vrata in stopil z eno nogo v avto.

Tedaj sta se spustili težki Bergdalovi šapi malemu, debelemu gospodu na ramena, nakar je opisal manjšo elipso in pristal na robu pločnika nekaj metrov od avtomobila.

„Zdaj pa lepo izginite domov in se ne dotikajte več tega avtomobila, razumete?"

„Vi ste čisto nori!" je vzkliknil mali gospod. „Preprečiti mi hočete, da bi se odpeljal s svojim avtomobilom?!

„Roke stran! Ne kvasite neumnosti. Tako pravijo vsi!"

„Tako? Naj pokličem policijo?"

„Kar mirno jo pokličite, gospod! Tu sem jaz policija! Razumete?"

Tedaj je mali, debeli mož prebledel. Ugotovil je, da nima pri sebi vozniškega dovoljenja. Moral je domov ponj. Preklinjaje je odšel, ne da bi bilo treba gospodu Bergdalu znova z njim opisovati elipso po zraku.

Vse to sva z direktorjem natanko opazovala.

„Ta je pa res zanesljiv. Od kdaj pa imaš nov avto?"

„Sploh nimam avta," je rekel direktor. „Tudi nimam najmanjšega pojma, čigav je tistile avto na cesti. Potrebujem samo čisto zanesljivega moža za čuvaja v svojem sadovnjaku. Bergdal bo kot nalašč. Ne govori veliko, samo pazi. Človek, ki tako sijajno pazi na avto, da ne pusti blizu niti lastnika, je kot nalašč za moj vrt."

In zdaj ne vem, ali naj tvegam in v času, ko je sadje zrelo, obiščem direktorja Winklerja. Tehtam še manj kot tisti mali, debeli gospod.

Za dobro voljo

»Ljuba moja, ti si edina, ki sem jo kdaj poljubil!«

»Gotovo dragec, to ti rada verjamem!«

»Ljuba moja, in ti si tudi edina, ki mi to verjameš!«

●

Učiteljica: »Milenca, povej mi kaj o družini orhidej.«

Milenca: »Prosim, moja mama pravi, da ni lepo obrekovati.«

●

Sodnik: »Vi ste bili torej priča, ko sta se zakonca prepirala in pretepala.«

Priča: »Da, gospod sodnik.«

Sodnik: »Ali ste bili prisotni že od začetka prepira?«

Priča: »Da, gospod sodnik. Bil sem njuna priča pri poroki.«

●

Učitelj je rekel Tinčku, naj mu pove stavek, v katerem bo uporabil besedi pol-pol.

Po dolgem premišljevanju Tinček odgovori: »Moji starši so pol moškega pol ženskega spola.«

●

Verjemite mi, dolgovi mi delajo take skrbi, da ponoči še spati ne morem.«

»Da, toda kdaj potem spite, človek nesrečni?«

»Podnevi.«

●

»Pred dvema letoma sem vas imel pred seboj, ker ste ukradli novo obleko v trgovini, danes ste pa spet zaradi tega tu.«

»Da, gospod sodnik, res je. Toda dalj kot dve leti tudi vi ne nosite obleke.«

●

Učiteljica razlaga v drugem razredu o koristnosti domačih živali, ker dajejo meso, kožo, perje, kosti itd.

»Ljudje na primer jedo meso. Kaj pa napravijo s kostmi?«

Tonček se odreže: »Te porinejo na rob krožnika.«

●

Star mož je srečal desetletnega dečka ob enajstih ponoči še na ulici.

»Ti bi moral biti pa že davno doma.«

Deček pa ga debelo pogleda. »Zakaj pa? Saj nisem oženjen!«

●

Cenček pravi žalostno:

»Mamica, rad bi bil konj!«

»Joj, česa si vse ne izmisliš, otrok nesrečni! Zakaj pa prav konj?«

»Zato, da mi učitelj v šoli ne bi vedno pravil, da sem osel!«

●

»Prejšnji mesec sem ženi kupil knjigo ‚Kako varčujemo'.«

»Pa ti je dar prinesel kaj koristnih posledic?«

»Da, zdaj ne kadim več.«

●

No, Andrej, ali si srečen v zakonu?«

»Hm, to se ne da kar tako reči. Šivati se je učila, pa ne šiva, plesti in krpati pa zdaj ne mara. Kuhati se pa ni učila, pa vendar kuha.«

●

»Gospod odvetnik, koliko stane pri vas vprašanje?«

»Vprašanje nič, pač pa odgovor.«

●

Učiteljica: »Marko, če se voziš v avtobusu in vidiš, da kakšna ženska stoji, kaj storiš?«

Marko: »Delam se, kot da spim!«

●

»Ali si že kaj prodal, odkar slikaš?«

»Da, svoj fotografski aparat in zimski plašč.«

●

V zavarovalnico naglo priteče možakar, češ da bi se rad zavaroval.

Toda bilo je že pozno in uradnik mu je naročil, naj pride drugi dan.

Možakar pa sili in sili, da bi zavarovanje uredil najraje kar takoj.

»Vraga, kaj se vam pa tako mudi?« ga jezno vpraša uradnik.

»No, seveda se mudi — veste, že gori!«

Opozorilo s Koroškega

(Nadaljevanje s 3. strani)

Da, to je bilo marca 1961. Medtem pa je politični razvoj napredoval: sprejeta je bila praksa, da se predstavniki vlade sestajajo s predstavniki manjšine, deklariran je bil namen sprejemati nove ukrepe v sporazumu z njimi. To tudi ob nedavni izmenjavi državniških obiskov na najvišji ravni. Z zadoščenjem smo vsi zabeležili tudi vrsto dosežkov: poleg že omenjene slovenske gimnazije še imenovanje šolskega nadzornika za (preostali) slovenski pouk, ustanovitev manjšinskega oddelka v deželnem šolskem svetu, sprejem učnega načrta in predmetnika za (preostali) dvojezični pouk, upoštevanje slovenskega jezika pri izobraževanju učiteljev, odškodnina izseljencem in kulturnim organizacijam, vse to v sporazumu z manjšino. In še marsikatera prijazna gesta in dejanje.

Vse to se je ujemalo s splošnim ugodnim razvojem odnosov med našo državo in Avstrijo, a kar je še posebno pomembno, ujemalo se je z napredkom pri oblikovanju avstrijskega nacionalnega koncepta, pri zaznavanju in uresničevanju nove zgodovinske vloge po lastni volji individualizirane in nevtralne Avstrije, vloge, kakršno je jedrnato orisal kancler Klaus še prejšnji mesec v Budimpešti. Takšen razvoj je lahko pozdravil vsak prijatelj mirnega razvoja demokratičnega napredka v tem težko preizkušanem delu Evrope, vidno si je pridobil simpatije v vsej Avstriji in še posebej na Koroškem, kjer odločitev med nemštvom in avstrijstvom še nikakor ni dokončan zgodovinski proces.

Sedanji glasovi o pomenu nadaljnjih korakov za zakonsko izvajanje čl. 7 državne pogodbe na Koroškem so v presenetljivem nasprotju z doseženim napredkom zadnjih let. Neradi bi jim verjeli, saj bi sicer to bila vrnitev k usodnim metodam iz časov okrog leta 1959, neglede na to, da je seveda čisto nemogoče priznati komurkoli pravico glasovati o tem, ali naj se sprejeta meddržavna obveznost izpolni ali ne.

Slovenci so že povedali in tudi tukaj ne moremo drugače misliti kot to, da je pri nadaljnjem izvajanju čl. 7 sporazumevanje z manjšino pogoj in da mora vsaka rešitev izhajati od poštenega priznanja Slovencev kot druge narodnosti v deželi na podedovani grudi. Gotovo je vse, kar se v tem pogledu dogaja na Koroškem, za nas pomembno opozorilo o bistvu usmeritve Avstrije same.

1966-68
sozial
für alle

Pension

Steigende Bundeszuschüsse sichern den Pensionisten Anteil am wachsenden Lebensstandard der Berufstätigen.

Grete Rehor
Bundesminister für soziale Verwaltung

Ein Beispiel beweist:

1965 (Dezember) _____ Pension S 1.500,-
1966 _____ Steigerung auf S 1.605,-
1967 _____ Steigerung auf S 1.735,-
1968 _____ Steigerung auf S 1.846,-

Steigerung von S 1.500,- auf S 1.846,- in drei Jahren

Für ASVG- und GSPVG-Pensionisten

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 10.00, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmetijska oddaja — 6.05 Pregled sporeda — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinje — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 12.45 Oddaja za podeželje — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Razglasi — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 18.30 Odmev časa — 19.00 Šport in glasba — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 3. 6.: 6.05 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 8.45 Koroška književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Človek, kot ti in jaz, roman — 16.00 Poznaš Koroško — 17.00 Tako zveni iz otroških ust — 18.00 Kulturni razgledi — 18.20 Glasba za delopust — 20.20 Ne da bi trenil, slušna igra.

Nedelja, 4. 6.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.00 Čar glasbe — 10.30 Luči Rima, pripovedka — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogledalo mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Koroška lovska ura — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Koncert ljudskih pesmi — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Hiša, polna gostov — 21.15 Iz zaboja za plažo.

Ponedeljek, 5. 6.: 8.15 Kopališki zdravnik dr. Gräsler, roman — 8.45 Narodna glasba z vsega sveta — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.00 Staroavstrijske podobe — 18.00 Velikega gospoda čudež — 19.30 XY ve vse — 20.20 Vsakdanji problemi pod lečo — 20.35 Med žegnanjem in pasjimi dnevi — 21.20 Koncert ljudskih pesmi.

Torek, 6. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Čez brv na potoku — 15.45 Pastirica in dimnikar, pravljica — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Četrt ure referenta za ljudsko prosveto — 18.15 Koroške založbe v službi znanosti in izobraževanja — 20.20 Senj Sultana, slušna igra — 21.35 Srečanje z lepimi dekleti.

Sreda, 7. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Dunajski akademski komorni zbor — 15.45 Nastanek pojma — 17.00 Rokodelstvo ima zlata tla — 18.00 Četrt ure mestne uprave — 18.15 Kakor moja deklica mala — 19.30 Salvnostne igre v Bregenzu vabijo — 20.20 Za vsakogar nekaj.

Četrtek, 8. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.00 Delavska oddaja — 18.15 Slišite deklico peti — 19.30 XY ve vse — 20.20 Sveta Hema — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 9. 6.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Umetnostni pogovor — 17.00 V koncertni kavarni — 18.00 Iz deželnega izobraževalnega načrta — 18.15 Koroški zbori — 20.20 Začinjena pojedina.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.
Dnevne oddaje: 6.40 Jutranja opazovanja — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Razglasi — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturna poročila — 17.50 Kaj slišimo danes zvečer — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 3. 6.: 6.20 Govori Fritz Schilling — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Gospodarstvo za vsakogar — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Tehnični razgledi — 14.15 Iz hleva za konjičke — 15.30 Dunajski slavnostni tedni — 17.10 Koncert na trgu — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 Nepopolni vrtnar — 19.55 Virtuozni dvojni klavir — 20.15 Avstrijska hitparada.

Nedelja, 4. 6.: 8.15 Kaj je novega — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 11.00 Koncert dunajskih filharmonikov — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Tedensko ogledalo domačega tiska — 14.30 Kopališki zdravnik dr. Gräsler, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 15.45 Sedmi fant, ljudska igra — 17.10 Operna scena — 18.00 Magazin znanosti — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.00 Glasbeno svetovno gledališče — 21.00 Večerni koncert.

Ponedeljek, 5. 6.: 6.20 Odkrito povedano — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Za 65-letnico Herberta Strutza — 13.30 Za prijatelja oper — 15.35 Poklici za mlade ljudi — 16.00 Otroška ura — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Domači zdravnik — revije — 19.30 Za 85-letnico Igorja Stravinskega — 20.45 Zabavni koncert.

Torek, 6. 6.: 6.05 Preden odidete — 6.20 Kratko in jasno — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Govori športni zdravnik — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Zborovsko petje — 15.35 Lepa pesem — 16.00 Ženska oddaja — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.35 Ograja, pripovedka — 19.30 Poznaš svet — 20.30 Glasbene šarade.

Sreda, 7. 6.: 6.05 Odkrito povedano — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja oper — 14.10 Orkestralni koncert — 15.35 Iz operet Nica Dostala — 16.00 Otroška telovadba — 16.15 Otroci, pojemo za vas — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Domači zdravnik — 19.30 Kaj bi bilo življenje brez spominov — 20.00 Vseh devet.

Četrtek, 8. 6.: 6.05 Preden odidete — 6.20 Oddaja delavske zbornice — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Glasbeni feljton — 14.20 Pomembni orkestri — 15.35 Lepa pesem — 16.00 Ženska oddaja — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Podeželski zdravnik, pripovedka — 19.30 Magazin za mladino — 20.30 Operetni koncert.

Petek, 9. 6.: 6.05 Nobeden ne bo zmagal — 6.20 Oddaja delavske zbornice — 9.35 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja oper — 14.15 Orkestralni koncert — 15.35 Zabavni zvoki iz Avstrije — 16.00 Otroška ura — 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.30 Bestselerji preteklih dni — 19.30 Večerne hiše, slušna igra — 21.00 Pisane melodije.

Slovenske oddaje

Sobota, 3. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 4. 6.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 5. 6.: 14.15 Poročila, objave — Za našo vas — 18.15 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 6. 6.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Kulturna panorama.

Sreda, 7. 6.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 8. 6.: 14.15 Poročila, objave — Veseli poletni dnevi v mestu z zmajem v grbu.

Petek, 9. 6.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Žena in dom.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 m. UKV frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5 97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za ženo — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice.

Sobota, 3. 6.: 9.40 Iz albuma skladb za mladino — 10.15 Odlomki iz opere Sončarica — 11.15 Melodije, ki jih radi poslušate — 12.10 Novosti za ljubitelje zabavne glasbe — 12.40 Bacchus in Ariadne, baletna suita — 14.05 Koncert po željah poslušalcev — 15.30 Iz arhiva komornega zbora RTV Ljubljana — 17.35 Portreti mladih — 18.15 Izbrane strani iz solistične glasbene literature — 20.20 Spoznavajmo svet in domovino — 21.30 Igramo za razvedrilo — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 4. 6.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Stroji stavkajo, otroška radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnite, tovariši — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Kar po domače — 14.20 Humoreska tedna — 15.05 V svetu operetnih melodij — 16.00 Mala nočna glasba, radijska igra — 17.15 Nedeljsko športno popoldne — 20.00 Potujoča glasbena skrinja — 21.00 Ob 60-letnici skladatelja Marjana Kozine.

Ponedeljek, 5. 6.: 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Cicibanov svet — 10.35 Kokoši, podlistek — 11.20 Orkestralna glasba z velikimi mojstri — 12.10 Slovenski pevci zabavnih melodij — 12.40 Pihalni orkestri z Holandije — 14.35 Voščila — 15.30 Pevski zbor France Prešeren iz Kranja — 17.05 Operni koncert — 18.15 Izbiramo popevke za plesno glasbo — 18.45 Narava in človek — 20.00 Simfonični koncert orkestra RTV Ljubljana.

Torek, 6. 6.: 9.25 Poje akademski oktet — 10.15 Iz oper čeških mojstrov — 11.20 Kaleidoskop zabavnih zvokov — 12.10 Igrajo domači ansambli — 12.40 Priljubljene violinske priredbe — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 14.25 Melodije za klavir in godala — 15.40 V torek na svidenje — 17.05 Orkester RTV Ljubljana predstavlja — 18.15 Iz naših relejnih postaj — 18.50 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Komorni zbor iz Celja — 20.20 Kralj smetišča, radijska igra.

Sreda, 7. 6.: 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.45 Kozliček Goliček, glasbena pravljica — 10.45 Človek in zdravje — 11.20 Priredbe narodnih — 12.10 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 12.40 Iz opere Traviata — 14.35 Voščila — 15.30 Saksofonist Srečko Dražil — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Iz naših študiov — 18.45 Naš razgovor — 20.00 Tosca, opera.

Četrtek, 8. 6.: 9.40 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Z našimi pevci po italijanskih operah — 11.20 Za vsakogar nekaj — 12.10 Domači ansambli narodno zabavne glasbe — 12.40 Vrstijo se pianisti — 14.05 Iz zakladnice pravljičnih baletov — 15.30 Zvočni razgledi — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Odlomki iz opere Faust — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtkov večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 9. 6.: 8.55 Pionirski tednik — 9.40 Pojo naši zbori — 10.35 Odkritje, podlistek — 11.20 Popevke se vrstijo — 12.10 Bolgarski zabavni ansambli — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Od popevke do popevke — 14.35 Voščila — 15.40 Mladinska oddaja — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.15 Klasiki zabavne glasbe — 18.50 Kulturni globus — 20.20 Tedenski zunanjepolitični pregled — 20.37 Slovenska popevka 67 — 22.10 Iz sodobne jugoslovanske glasbe.

RADIO TRST

oddaja na valu 306,1 m ali 980 Kc/sek. Frekvenca 98,3, 96,1 in 100,5 MHz.

Poročila: 7.15, 8.15, 11.30, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15.
Dnevne oddaje: 14.15 Dejstva in mnenja — 20.00 Šport.

Sobota, 3. 6.: 12.10 Tržaške ulice in trgi — 13.30 Semenj plošče — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 19.10 Družinski obzornik — 20.45 Ženski oktet France Prešeren iz Kranja — 21.00 Mali stari svet, radijska priredba.

Nedelja, 4. 6.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna v naši deželi — 15.30 Gospod Matic, komedija — 18.30 Sodobne črtice in novele — 20.30 Iz slovenske folklore.

Ponedeljek, 5. 6.: 12.10 Liki iz naše preteklosti — 13.30 Priljubljene melodije — 18.00 Odvetnik za vsakogar — 19.00 Tržaški pripovedniki — 21.00 Kulturni odmevi.

Torek, 6. 6.: 12.00 Iz slovenske folklore — 17.20 Italijanščina po radiu — 18.30 Iz javnih koncertov radia Trst — 19.10 Plošče za vas — 20.35 Manon Lescaut, lirična drama.

Sreda, 7. 6.: 12.10 Pomenek s poslušalkami — 13.30 Melodije iz filmov in revij — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.10 Higiena in zdravje — 19.25 Deželni zbori — 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek, 8. 6.: 12.00 Mali stari svet, radijska priredba — 17.20 Italijanščina po radiu — 19.00 Pisani balončki — 20.35 Alibi Samuela Bensona, radijska drama — 22.40 Slovenski solisti.

Petek, 9. 6.: 12.10 Med tržnimi stojnicami — 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Slavni solisti v Trstu — 19.10 Moj prosti čas — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 3. 6.: 17.03 Novo za ženo — 17.35 Mojsterska šola za avtomobiliste — 18.00 Stališče — 18.40 Kaj vidimo novega — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šola za ženo, komedija — 22.15 Ure nežnosti, filmska študija.

Nedelja, 4. 6.: 17.03 Za otroke pod 5 let — 17.40 Svet mladine — 18.10 Kaj lahko postanem — 19.00 Ob oknu — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Carevič, opereta.

Ponedeljek, 5. 6.: 18.35 Tečaj francoščine — 18.55 Veselje z glasbo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Telešport — 21.15 Časovni ventil.

Torek, 6. 6.: 18.35 Tečaj angleščine — 18.55 Borba za zdravje — 19.11 Mathias Wiemann pripoveduje — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Horizonti — 21.00 Točka za točko — 22.20 Športni prenos.

Sreda, 7. 6.: 11.03 Telešport — 12.05 Časovni ventil — 17.03 Pavliha v mestu — 17.45 Risanke — 18.00 V gosteh pri Alfredu Uhlu — 18.35 Tečaj francoščine — 19.00 Podobe iz Avstrije — 20.15 Kaj menite o tem — 21.15 Sodni dan — 22.35 Čas v sliki.

Četrtek, 8. 6.: 12.00 Senegal danes — 18.35 Italijanščina za začetnike — 18.55 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v liki — 20.15 Viola, veseloigra — 21.55 Prometni razgledi.

Petek, 9. 6.: 11.03 Viola — 18.35 Rdeča kapica in mož s klobukom, balet — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubezen z dvajsetimi — 22.05 Sedem dni časovnih dogajanj.

MIZA IN 4 STOLI ZA VRT
IZ KOVINE IN PLASTIKE

šil. 695.—

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Herausgeber, Verlegar und Eigentümer: Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten; Chefredakteur: Rado Janežič, verantwortlicher Redakteur: Blaž Singer; Redaktion und Verwaltung: 9021 Klagenfurt, Gasometergasse 10, Telefon 56-24 — Druck: Drau Verlags- u. Druckgesellschaft m. b. H. Klagenfurt - Ferlach. — Zuschriften an: 9021 Klagenfurt, Postfach 124.